

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

Homilia XLVII. De Martyrio Et Doloribus SS. Virginis Et Materis Mariæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53092](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53092)

HOMILIA XLVII. DE MARTYRIO ET DOLORIBVS SS. VIRGINIS ET MATRIS MARIE.

Sabbato Sancto.

Stabat iuxta crucem Iesu Mater eius Maria. Ioan. 19.

Hec S. Mater Ecclesia Christi
 Domini celebravit triste Marty-
 rium: cum illum proposuisset nobis
 patientem atque in probrolo cru-
 ce illius poenis non tolerandis agitantem
 & acutissimis expirantem doloribus; hodie
 per manus habemus potissimum Matris eius
 ac Domine nostre Martyrium, quae nobis
 rictu Crucis hanc describitur, eosdem dolores
 castem tolerans poenas dum solum in cruce
 cenit expirantem; etenim extra rationem
 fuisse Matrem & Virginem tam pretioso
 pignori dono, quod tantopere sanctos exor-
 nat, quibus hoc ex Dei gratia conceditur.
 Representat Ecclesia filij Martyrium nostris
 illius oculis obiciendo crucifixum. Porro in
 hac representatione D. Ioann. Virginem
 stante cruci proximam, eodem afflictam do-
 lore: pro loquet illum excedentem; quo nobis
 imbecas, ut si velatus huius arboris vira gau-
 dere fructibus, imo & hoc principali, ut dono
 gaudere fructibus, imo & hoc principali, ut
 dono gaudemus altiori diuino patiendi
 Martyrium, tribulationes & calamitates eius
 amore maritatis hoc eiusdem Matris nostrae
 que Domine suffragio consequamur. Ut enim
 Eua iuxta arborem stetit mortis, manum
 extendit, tulit de fructu eius, comedit, dedit
 que suo suo Adam edendum, & ipso comedi-
 dente, nos omnes eius posterum in illo comedi-
 mp, & toxico infecti lanuimus: ita secunda
 Eua Virgo SS. proxima stat arbori vita
 & Crucem intelligo, atque eius colligit
 fructus: nollis etenim quam illi participare
 ex illis vberibus. Et cum vnus sit ex primariis
 Martyrium, atque, ut dicendum, inter dona
 Dei praclarissimum quo sanctos suos dignatur, &
 ornamentum non minimum: etiam pia Virgo
 SS. ceteris longe efficacius ex hoc insigni dono
 participat, ut fructu huius arboris diuinae
 principali: quocirca nobis Euangelista
 illam cruci proponit quam maxime vicinam
 Primò: ut declararet, quod quia sic vicina
 adhaeret, etiam amplius recipere in se dolores
 Christi, ac Martyrium, quod patiens ipsa
 spectante moriebatur: quia, utpote magis
 vicina, manus magis extendit atque de fructu
 eius collegit ceteris omnibus sanctis copio-
 sius. Secundo: ut noderimus quod ex eadem
 causa, tantos huius potuit congregare cu-
 mulos Passionis, fructusque SS. Crucis ut
 sibi cuiusque collegerit sufficientes: illam
 etenim Deus fructuum huius arboris creauit
 economiam, potissimum autem Diuinae gratiae
 qua nobis omnibus vitam tribuit quam
 amiseramus, per primam illam Eua se-
 ductricem. Illam igitur instanter rogemus, ut
 eam mo lo nobis obtineat, qua vel parum
 de eius salitudine, mor lina & Martyrio di-
 camus, & indubie concedet, si tota ad illam
 accedamus humilitate, dicantisque eam
 Angelo eam salutante, *Aue Maria.*

Ooo f. r. No

§. 1. Ne Virgini SS. donum deesset Marty-
 rii, quod est eminentissimum quod Deus
 electis suis concedit, illud ipsi concessit, &
 comprehendit in doloribus quos vidit si-
 lum patientem in SS. Passione sua ac
 morte.

Opinio fuit D. Augusti, Martyrium esse do-
 num maximum ac eminentissimum quod
 Deus amicis suos sanctisque in hac vita
 dignatur. Non solum eo quod in se donum
 concludat perseverantiam usque in finem,
 quod est iuxta definitionem SS. Concilii
 Tridentini donum magnum & probat D.
 Thomas, sed etiam propter alias Theologi-
 cas rationes. Quæ verò nostræ ferunt inten-
 tionem sit illa, Et enim hoc censetur maximum
 Dei beneficium dare merita quibus cælum
 obtinetur. Non est dare aurum, et quo-
 tantum tribuit Cræso Gennili, & inimico suo
 non regna concedere quia multa concessit
 Alexandro infideli, & modo tribuit Turcæ
 & Agarenis: non est impertiri corporis
 salutem, quam peccatoribus impertitur &
 animalibus: sed multa merita ad cælum ob-
 tinendum ubi bona sunt, quæ iure optimo
 dicuntur suntque bona. Præclariora merita
 acquiruntur per opera charitatis, atque
 probat bona Theol. ex illa immediate procedit
 operum nostrorum meritum: sicut enim
 meritum est per opera virtutum: & charitas
 autem est omnium primiceria: Maior horum
 est charitas, ut Apostolo credo, sic inter eius
 opera omittit Martyrium, quia dicit Christus:
 Maiorem hanc dilectionem nemo habet, ut animam
 suam ponat pro amicis suis. Cuius hoc igitur
 sic intelligere vixi nulli, illud velut exami-
 nes investigant. Et quando illi qui securi
 cupiebant ad cælum peruenire, tribulationes
 non offendebant quas Dei gratia tolerarent,
 mirum in modum contristabantur. Dico
 Ambrosio dicit non elucebat tristior, quam
 dum illi cuncta pro vobis evenirent, nec
 aliquid adesset quod parceretur. Numquam se
 Dominus Paulus affligebat acerbis, quam dum
 nihil haberet quo contingeretur. Contremisce-
 bat David dum se tenus illi sol fuisseque
 emittitur: Ab altitudine diei tremulo. Sed videtis
 eos lætissimos dum pro Dei nomine tribula-

tionibus exercebantur, quando hoc contra
 illos testimonium proferebatur falsitatis,
 illinc honori eorum derogabatur, illic ne-
 opes auferbantur: imo multo incensius
 tolerabant, quando ad vitam cogebantur esse
 Romæ: sic etenim de Apollonio lego: Illius
 Apostoli gaudent: à confectu Concilii quoniam
 digni haberi sunt pro nomine Iesu testantur
 passi: Ne præterea verbum illud: Dignos
 tribuuntur: quia non omnes illis digni
 nuntur.

Hinc argumentum sumptum D. Cyrillus
 consolandi sui temporis fideles, quod labor
 contagio infecti dolerent se ex illa morte
 oppetere, nec lauream obtinere se posse
 Martyrii: & spes quam de hoc habebant
 illis delusa videbatur, quod gratissimam illi
 interebat animi iustitiam: vide D. Cyrillus
 ex professo conatur illos demulcere, atque
 ut primo hoc sibi pro solamine perfiditate
 acceptare Deum pia eorum dolere: ac
 quod ad dignitatem spectat Martyrii
 qui sincere Martyr esse delectat, se posse
 vi Martyr in altumare: Sed Martyrium
 daret, tam Martyr apud Deum esse
 Idem hoc alio loco repetit: i quæ reget, qui
 posse quis esse posse Martyr hoc præterea
 pro Martyro reputabitur. Deus enim non
 quinquam ex eorum reum, sed ex
 Deinde pendit Martyrium esse donum
 ita insigne ut nullus possit credere se hoc
 posse propriis obtinere virtutibus sed ex propiti-
 dumtaxat Dei beneficio, & non ex
 merito. Hinc etiam quandam explicat qua-
 sitionem, quam alias proposuit Virum feracem
 persecutionis acerbitate, licet fidelibus
 gere, ne ad tormentum rapiantur. Et responde-
 nedum esse hecium sed etiam esse dicitur
 fugiendo præceptum: Cum vos persequerentur
 fuerint in una civitate fugite in aliam, & illi
 declarat illos hanc: Recedite, Recedite, cum
 inde solutum nolite tangere, exitus de medio
 separavit qui ferit. Et, Quinimo si quis dicitur
 hoc D. Ioann. indicant: Exite de illa provincia
 mens non participet sit delictorum eius, & de peccatis
 eius non accipiat. Quid ergo nunquam non
 expedit ut ipsos adeam tyrannos, ut ne Ma-
 tyrio afficiant, ut plurimos alios sanctos
 Audi quid sibi D. Cyrillus respondet
 Ideo Dominus in persecutione secedit & fugit

Lib de doctrina Christiana c. 6. 7. in illa ad Rom. 4. 3 Sed gloriamur in tribulatione. I. Martyrium cur dicitur donum maximu. 2 Cor. 13. 15. I. Si foris ad ne desit lectu at Mar. tyrium.

non dicitur, *sique ut fieri & docui & feci.*
 Non cum terra de Dei dignatione descendat
 ut possit accipi nisi fuerit hora sumendi, quisquis
 in Christi manna intempe est, non fidem deusget,
 sed tempus respiciat. *Qui autem cum non fecerit
 deum suum, negaverit remanet.* Quid ego novi
 enim Deus hoc me Martyrii velis dono
 honorare propter hanc igitur formidinem
 necesse est, non se ingerere, non patiendi peri-
 culo exponere, nisi Deo testimonio. Et
 opinor illud est quod D. Ioan. dixit: *Non
 estis huius accipere quidquam, nisi fuerit es
 factus de caelo.* Donum etenim iustigie est
 Martyrium, & liberè à Deo conceditur: nec
 praesumendum est homini propriè silenti-
 bus se committere tormentorum laetitia
 cruciandum.

Hoc fecit d. Paulus Ph. lipenses con-
 solatus: *Vobis datum est, non solum ut in
 eum credidistis, sed ut etiam pro illo patiaturis.* Ut
 quod se torquent aduersitates? Imo te in ipsi
 oportet exultare: ecce magnum etenim dei
 donum & beneficium est illas tibi impertiri.

Hicemus in illo quod fidem Christi, & pro
 christo tolerare simul coniungat. Hoc inter-
 alia supponit ut verum, S. Theologia fidem
 non cadere sub merito nostro, sed donum esse
 dei, quod ubi nec ex merito suo concedit
 in contemplatione: *Fides donum Dei est, non ex operibus.*
 Igitur si tale teparet esse pro Christo pati: est
 etenim iustigie dei donum, quod non cadit
 sub merito: *Vobis datum est:* Ecce illud,
Nisi fuerit datum ei de caelo. D. Ioa. cum illo
Vobis datum est. Apostolus: *Pro Christo, id est
 propter gloriam Christi.* si caderet suo merito,
 meritis illud fuisset S. P. N. Dominicus:
 etenim studebat feruus Christi Martyrium
 sed sic certans ad aquae fontium. Illud
 abouisset ceteris ille Seraphin S. P. Fran-
 cisca, qui ita anhelus illud exoptabat: &
 quis dubitat quin donum illud conferent fuisset
 S. Antonius Paduanus qui tot maria
 tentauit petere illius adeo cupidus
 utque amolus ut terram oscularetur
 quam Notarius quidam calcabat, quem
 Martyrem diuina reuelatione fore praenol-
 cebat. Et ille magnus Orientis Apostolus
 S. Franciscus Xaverius, quando quidem
 ab anno 1540. usque ad annum 1552. quo
 mortuus est, profectus sit ad duodecim
 millia leucarum illud inuenturus, Quid

non egit S. Ludouicus Bertrandus in Iudis
 ut illud assequeretur? Et quamuis in illis
 deus ei concesserit ut propinatum sibi
 venenum hauriret ad fidei quam praedicabat
 confirmationem, siquidem esset sufficiens ut
 illi vitam auferret, non tamen Martyr occu-
 buit, nec damnum intulit venenum, ne alius
 quoque sanctis memoriam liceret renouare
 gloriosam: Merces quæ vaccis rependitur
 quod arcam detulerint, nec à rectis desere-
 runt itinere, ea est ut deo sacrificium immo-
 lentur: hoc enim maximum erat quo talis
 ipsi poterat labore compensari. Tulerunt
 Apostoli & illi qui ut in fide praecipui atque
 in charitate feruentes eorum sunt lecti
 vestigia Arcam sanctam Evangelij & diuinae
 legis a rectis tramite toto vite lapatio, nec
 ad latum quidem vnguem declinantes. Atque
 in testram quod eos hoc deus magno com-
 pensaret dono, concessit illis ut diuinae suae
 Maiestati in sacrificium per Martyrium immo-
 larentur, O donum excellentissimum o si
 quis te consequatur!

Cum igitur donum hoc adeo conspicuum
 sit, & haec gratia adeo praecellens, quomodo
 erat Virgini defutura? An forte ipsa non est
 quæ ait: *In me omnis gratia vite & veritatis?*
 Etenim omnes gratiae à deo sanctis suis
 concessae sunt in illa caelesti quidam eminen-
 tia & abundantia. Numquid non illa, cuius
 gratia dicitur: *Mulix filia congregauerunt
 diuitias in supergressa et vnueras?* Quia
 omnes gratiae quas Deus animabus Sancto-
 rum miserat, atque omnia dona quibus ipsi
 praecellerant, in ipsa Virgine longè splendi-
 dius emicabant. An non illa quam salutavit
 Angelus *Aue gratia plena?* An non illi melius
 conuenit quam Iacob illud honorificum
 Salomonis eloquium: *Benedictionem omnium
 gentium dedit illi?* Omnes etenim illi Deus
 concessit benedictiones & dona quæ homi-
 nibus liberalis indulserat, Si Martyrimus igitur
 dicamus excellens, quis praesumat asserere
 illud in Virgine requiri sanctissima? Virgo
 Martyr non fuit communi Martyrio, quo vita
 perditur per carnificum manus, & tyrannorum
 potestatem, quale fuit aliorum SS. Nam illi
 deus aliud misit Martyrium gradus longè
 praeclearioris ac omnino singularis, sicut & illa
 fuit in omni genere priuilegiorum donorum
 quæ singularis. Concepta fuit, sed sine peccato

Ecclesi. 14.
 10.
 V.
 Virgini
 tantum
 debita-
 tur do-
 num,
 Ecclesi. 44.
 25.

UNIVERSITÄTS-
 BIBLIOTHEK
 PADERBORN

originali: nata est sed mundum exhilaravit:
 Nativitas Dei genitrix Virgo gaudium annu-
 tiavit universo mundo: vitam egit sed singula-
 rem, abique omni culpa, vestigio liberam:
 Mater fuit, sed singularis quia fuit & Virgo:
 virgo fuit sed singularis quia fuit & mater:
 unde cantamus illi: Virgo singularis inter om-
 nes: mortem passa singulariter, omnis se debet
 doloris experire: Una est columba mea, sic
 illam extollit caelestis sponsus. Una in omni-
 bus: quamvis enim nonnulla habeat in quibus
 cum aliis convenit sanctis, verumtamen illa
 modo quodam possidet singulari, & tale fuit
 eius Martyrium: Virgo Martyr fuit sed sin-
 gularis si premeque Martyrio: fuit enim idem
 eius Martyrium in quod Christus: cum enim illud
 credamus fuisse quo nullum unquam fuit aut
 erit in mundo molitius & horribilius &
 Christus caput est ac Princeps Martyrum: tale
 fuisse credimus & Virginis, etique ipsa Mar-
 tyrum omnium antesignana.

§. 2. Dolor quem sensit in corde suo Virgo,
 dum vidit Christum extremum adeo
 cruciatibus morientem; reddidit Mar-
 tyrium eius ceterorum Martyrum Mar-
 tyrio excellentius.

Martyrium quod passa est Maria Virgo,
 quando filium suum in cruce suo vidit
 in Martyrio laborantem, tam grave fuit ut in
 illo ipsa plura senserit quam omnes reliqui
 Martyres in suis sensisse poterunt. Idcirco
 dicitur, Hier. quod plus sit quam Martyr:
 Magna est velis mare contritio tua, quod de ss.
 Virg. ne omnes intelligamus dictum à Hiere-
 mia q. d. Eo modo quo mare fluvios antecedit,
 ita Virg. in Martyrio aliorum ss. antecedit
 Martyrium Velis mare quod nullum habet
 fundum: nulla quippe bolis illud metiri
 potest: sic nec ullus potest intellectus pertri-
 mase mare Martyrii dolorum, cruciatuum ac
 poenarum quas passa est Virgo virginum
 præclarissima. Velis mare: quia in pelago
 omnes colliguntur fluvij atque in eo sunt
 omnes, quia de mari procedunt omnes fon-
 tum aquæ & fluviorum gurgites: & in ss.
 Matre Virgine conveniunt dolores & crucia-
 tus, quos omnes passi sunt Martyres: præcepit
 neus ut est sanguine sacrilicij sibi oblati: ita
 totus conspergeretur populus, ut ad fanguis
 eorum gutta nonnulla sanguinis peremerit
 ut per illum celebraretur ac remaneret
 omnium atque singulorum cum deo fidei
 pacificatio: ille vero (Moses) sanctum sangu-
 nem respexit in populum: Quando vero accitit
 ad altare, sic legitur: Sed reliquum sanguinis
 fudit super altare. Alis sufficiebat via sua,
 sed altari totus lagenæ sanguis interdebe-
 tur. Nullus sine sanguine ad Deum accedit
 ut enim ad gaudia peruenitur glorie eius,
 necesse est ut sanguis passionis mortificæ
 Christi cadat super singulos eorum qui pium
 illa sunt fructuri: cuncti etenim pars mortificæ
 eius tribulationum, perfectionum mortificæ
 Saluatoris: Per multas tribulationes oportet
 introire in regnum Dei. Peto super Virginem
 totus effundatur sanguis qui altare est in quo
 primum oblatum est Christo sacrificium:
 Ingressiens mundum dixit: hostia & sacrificium
 voluisti. Tunc dixit, ecce venio. Imo in partibus
 eius vtero, quando celebratum est Verbum
 Incarnati mysterium, atque eo instanti quo
 factum est septimam obulit æterno Patri, ut
 sanguinem suum effunderet vitæque daret
 pro redemptione litroque mortalium, faret
 igitur altari, quod est Maria ss. vbi primum
 oblatum est sacrificium, non guntum decalati
 sanguis passionis præ Domino, ut in cetero
 sancti sed tota debeat de calice venientem
 pleno que gurgit: quoties in 8 Virginem
 omnes truerunt dolores, omnes poenæ, to-
 menta omnia & angustie, quas Christus in
 cruce moriens plurimas patiebatur: æque
 idcirco gravius fuit eius Martyrium, quam
 reliquorum Martyrum: quamvis morientem non
 toleraverit gladio exedente corpus, quod
 habetur ita terribile: si tamen tam æquiva-
 lus doloris & tribulationum quas toleravit
 ex conspecta dolorum poenarum, mortis
 usque si is sui sine dubio fuit atque mo-
 to in Virgine quam in omnibus aliis
 Martyribus.

Nemo dubitat, quin multi perpelli sint
 tribulationes quas Virgo immaculata non
 sensit, licet etiam dicit D. Chrysost. ad illa
 verba Apostoli: Abundantius passiones Christi
 nobis. Quod sancti plura passi sunt quam
 Christus Et subiungit: Non est cur aliquis
 hanc sententiam arguat ut remaneret, aut
 præsumptuosam, cum alio loco dicit Apo-

1.
 All. 77.
 12.

Voluit Adimple ea que desunt Passioni Christi. Et confirmat: quia nonnulla perpessi sunt sancti, que Christus non est perpessus: non enim cruciatus percutit igitur Laurentii: non lapides D. Stephanus, non rotas nouacula percussit D. Catharine pre parata: non alia multa diuersaque tormentorum genera: per que nonnulli constanter Martyres transierunt, non autem aluatur nos. Sic etiam D. Virgo multa non est passa: quia eius non expeditat uirginitas & honestas: Quocirca Regella non sensit. lapidibus non fuit obiecta, nec alia percutit cum pluribus aliis martyribus horrentia tormenta. Ceterum in doloribus & angustis quas experia dicitur, potissimum in monte & Passione Christi grauius ipsa sola cruciata fuit quam omnes reliqui Martyres in omnibus diuisis cruciatibus.

Primo: quia tanto sunt actiores, & plures dolores ac tribulationes, quas Deus immittit, quanto quis sanctitate uite dignus emicat: quam rationem enucleat D. Ambrosius, referens in somno apparuisse d. Paulum dicentem: *Ipsi peccati qui mouit in eis obtemperantes, respiciunt praedia & diuitias, secuti sunt Domini pro regna in uere huius. Quod per deum amicum Dei fructu perhibentes ad hoc peruenire meruerunt, ut Christi martyres fierent.* Donatum est illis ut Martyres fierent eo eminentem sanctitatis gradum, eo quod seipos Dei seruitio toto decennio consecrauerunt. Argumentum hoc est, quo probatur quod quo quis uite meritis et alacritate, eo datur ipsi plures tolerare pro Christo dolores ac tormenta. Passionis eius amarissima. Cum igitur inuenerat Virgo sanctos omnes uite sanctimoniam longe precurrens, ceterum est quod ipsa pro ceteris omnibus tormentis exanimata fuerit acerbioribus. Secundo: quia tanto grauius solet esse dolor, quo ex te aliqua affligitur, quanto feruentior est amor eius quod perditur, & acerbior precoratio qua inde afflictum. Unde fit ut homines non tantum faciant opum uicturam, quam homines vel uite. Atque inter ea qua spectant facultates, id cuius minoris est iactura, minus etiam affligit. Et esse quid potest quod tam minus faciat, ut eius perditio nullam pernam, nullam inquam adferat mole suam. Quod si forte ex aliqua ratione illud quod perditur, excusetur, sicut quando quis spiritum adhibent & habent ut inueniam) sicut utia

cadit illis alienis, gaudium inde concipiunt, non autem ex iactura contrahuntur.

Sancti partebantur in eo quod maximo habebant odio, nempe in propria carne, secundum quod amor Dei, qui tantum in eis super omnia feruentior imperabat, illos permovebat, ut illam conferrent, & exciperent ut mortalem & execrandam inimicam. Unde ex amore Dei perpetuam & mortalem cum ea gerebant inimicitiam, quam continua penitentia & perpetua subiectione exercebant. Hinc erat quod nullis poterant illos tyranni cruciatibus exanimare, quin iniustitias illos optasset & procurassent. An eos ergastulis vis concludere captiuos? An illis comprimere & constringere copis Martyres? Quomodo in hoc carcere hanc semper (inquit Martyr) decem inimicam? An durissimis torpore flagris? O qualibus (respondet ille) corpus hoc cecidi & cado quotidie. Numquid fime studes excicare? Illa ego conatus sum carnem subicere spiritui refractariam. Tormenta profers minari que? si namque mihi liceret, ipsam in hanc mortem inferrem & procrearem. Et sicut quod brachio laborat putrido ex quo uix periculum incurrit ipsi rescindatur, eschilaresce si chirurgus illud stringat, rescindat, fecerit & separet, cui & mercedem soluit ut ipse hoc agat, quod hic non patitur prohibitus naturali, licet eius actio ad uitae lux condiscat consecrationem: ita iudicat Martyr, quod a tyrannis manum accipiat auxiliarem, in eo quod aduersus inimicam suam carnem intendit, illam sagellando, duris excipiendo, torquendo, utramque auferendo: etenim in hac omnia eo tendunt ut uitam allequatur sempiternam, atque in illum finem carnem exhorrebat ut inimicam, praempedebat, vel gaudium illud differerebat.

Porro Mater illa inuoluta patiebatur non in eo quod plurimum exhorrebat, sed quod oculis suis diligebat ac delectus, nempe in persona filii sui, unde dolor eius nullam admittit exortationem nullum solatium. Quamobrem aduenit, quod illi qui praesentes non fuerunt in compassione Damiani in Passione sua, transierunt in exilium per martyrium in ore gladii ut Apostolus: sed illi qui praesentes adhaerent reputantur.

IV.
 Maria
 Virgo in
 eo patie-
 batur
 quod
 maxime
 diligebat
 alii in eo
 quod
 maxime
 oderant.

IV.
 Maria
 Virgo in
 eo patie-
 batur
 quod
 maxime
 diligebat
 alii in eo
 quod
 maxime
 oderant.

Cx. Forst.
 de Virgi-
 nit. Marie
 in Ioseph
 Jo. de S.
 Jo. de S.
 Quod cru-
 cialitate

runt, non
alia tor-
menta
passi sunt.
est ad Martyrium dolor quem ea tempestate
pertulerunt, nec alio tormenti genere hinc
dicefferunt; quales D. Ioan. D. Mattha
D. Magdalena Et sicut alij Martyres
præferunt Martyrij sui insignia ad trophæum,
vt D. Laurentius cruciculam, Diu. Stephanus
lapides, rotas præcutes D. Catharina, aliique
multi, Virgo Domina nostra insignia præbet
Martyrij sui filium suum, gladius cor habens
transitum, ob dolorem quem in eo sensit
vehementissimum ex tribulationibus quas
pati vidit illum in morte sua scissuras. Et
cum mater esset filij adeo dilecti facile colligitur
doloris eius Martyrium terribilius
multo fuisse, quàm passus sit omnes Martyrum
constantissimi exercitus.

3. Cum esset adeo sublimis ea cognitio,
quam habuit Virgo SS. de Passione &
morte Christi, & amor adeo intensus quo
illum diligebat, eundem in anima sua
dolorem sensit, quem in suo Christus cor-
pore tolerauit.

7
1 pib. 59.

Argumentum hoc quod modo profequi-
mur, confirmat D. Angu. agens de com-
mendatione quâ Christus matrem suam D.
Ioan. commendauit, & p. Ioannem n. attri-
buit suæ tradidit in filium, antequam in cruce spâ-
ritum emitteret: Ecce filius tuus: Ecce mater
tua. Dicit igitur prælati Auctor quod nec
mater substituta nec filius subrogatus verbum
vllum Christo responderint: quia in stroque
dolor exiit adeo intensus, quem eo momento
perpessi sunt, vt omnem illis vocem inter-
cluderet. O dolorem immensum! Venerabilis
Beda aperte nuncupat diu. Ioann. Martyrem,
ob amorem quo diligebat Christum, feruen-
tissimum. Vt enim illum amabat intensius,
eum cernens expirantem, pariter cum illo
morsus expirauit. Ex amore dolor oritur,
amor autem ex cognitione. Si tantus hic fuerit
in D. Ioa. erga Christum, quantum nobis
exponit illa sublimitas quâ cuncta eius con-
scripsit mysteria, quantum esse potuit ille dolor
quem in morte Christi patiebatur? Talis fuit,
vt credo. V. Bedæ, vt ex eo vocari poterit &

Lib. 1. in
Marc. c.
19.

haberi Martyr. Quis vaquam vt Virgo per
fundissimam obtinuit mysterium Christi
cognitionem? Quis intellexit vnam ad
distinctè diuina filij attributa, perfectiores &
dimittere, vt mater eius purissima? Nemo
dubitat quin omnem creaturam longè super-
auerit cognitionem. Et hoc Iuxta hic veris-
simum: *Mater veri confestim amata veris-
sime, conferens corde suo.*

Non est cur heic inhaeremus: etiam
constat eam Magistrum fuisse Apoll. v. affo-
rit D. Bern. nullo negotio ex hac adeo con-
spicua colligitur cognitione, quod dolor eius
quem videns filium morientem experit ad
suo fuerit superior quem omnes petulentes
Martyres; etenim amorem dolens confendo,
do, sine dubio in illo omnes antecellit: cum
ipsa sola feruentius Christum dilexerit, quam
omnes simul: quia de persona eius diuina
clariorum & perfectiorum habuit quam alij
cognitionem. Quando Regina Saba palatum
accessit Regis Salomonis, viditque, in domo
eius supellectilem, magnitudinem, & nobilita-
tatem aulicorum ac famulorum, & etiam
quo cuncta dirigebantur, gaudium & hilari-
tatem quâ cuncti perfundebantur, hostias &
sacrificia quoniam oblata. Nec non manna
tem accendit & diuitias Regis illius, mater
tota stupore hæsit attonita. Quanto ma-
xime excellens dicens Virginem illam con-
siderasse circumstantias Passionis mortis
Saluatoris, cunctaque illa quæ grauem poenam
illi conferre molestant: Et heu! Regem
Sabe summum attulit gaudium tanta mo-
statis & opulentiz quam in Salomone perpe-
debat, consideratio: in Virgine Matre po-
portionaliter longè grauiorem causare debe-
bat poenam & afflictionem consideratio
Iuxtaque cognitio quam habebat de omnibus
circumstantiis dolorum, cruciatuum et
poenarum Passionis mortis, Redemptoris.
Maltum attendit carnificum: inuicem
quâ traditus fuerat Pilato, non ferocem
animo reuoluebat flagrorum crudelitatem
tormenta, calumnias opprobria, quibus
exercebatur, tantum denique sanguinis effuso-
nem, Quid non cogitat cum in cruce pec-
dolum intuit? Si illum sic consideratio
quilibet hanc circumstantiarum poenam
qualitatem: quis explicet dolorem quem hanc
debe-

B. Virgo

debet ac tristitia magnitudinem:

Amor hac virtute pollet, vt amantem
 transformet in amatum: unde amoris Vir-
 gine magnitudo causa erat cur omnia tor-
 menta, quibus torrores Christi corpus atte-
 rebat, ipsa in anima pateretur. Si videre
 Christum in cruce morientem spectaculum
 fieri adeo trite cunctis creaturis, vt sicut
 exprimit D. Bern. illud etiam insensibilia
 demonstrent: *Passio Domini terribis moeret.*
 petras scindit, marmora sta aperit, lapides dif-
 frangit, sol tale quid sustinere non potest
 auctori suo interrogari: quocirca lumen
 suum abscondit illa tam inuitata Eclipsi-
 celum nubibus obducitur tenebrosus, iustum
 que indiget non in pectore Virginis tantu-
 pona doloris efficeret: Si petra dirumpantur,
 quid de corde illius dicemus quae *Strabas*
maxi traxit: O quale spectaculum, quod
 illam videt in cruce clavis confixum &
 mortalibus oppellum agonis, cui nec aquae
 potum licet erogare: heu quantus dolor,
 quanta tristitia! Duo tibi specula propone
 quae in omni opposita & quod in vno agitur,
 vt videtur in alio quoque reperitur. Manus
 aliunde vni eorum, & continuo sunt ita
 distacte in altero, ac si essent in illo. Quando
 in sicum instrumentum apponitur circa al-
 terum, vt bene conueniant sique harmonia
 ordinata, necesse est vt ambo pari resonent
 sono: vnum alteri discoueniat Christus
 cuiusque Mater SS. dus sunt specula crystalina,
 sine suligine, sine macula: *Speculum sine macula*
 in Christus patitur in corpore. moritur in illo
 cruciatibus adeo trucidatis. Manus ea vni
 fixam in illo summa appa-ent seculantes
 inuicem. Confellum omni's illi dolores
 conuenit in animis diu. Chistimae Matris, velut
 in speculo illi opposito. Cymbala diuina Chri-
 sti in S. erosa brachis extensa est & con-
 solida, attrita sine fides diachorum illius ac-
 tetum, vt musicam efficiat ordinatam re-
 sonantem: unde hanc ordi harmoniam
 sempiternam: *unde hanc ordi harmoniam*
sempiternam illi. Platerium virginalis Maria
 calidissima ad pedes aditas crucis: *Sicut id est*
in speculo eandem refoat musicam: ubi
 patitur promittens incedit, ibique idem
 illi offerit sacrificium, in remissionem &
 gratia thronum omnium peccatorum. Et in
 teroque venturatur illud vult Habacuc: *Sol*
in luna steterat in habitaculo suo. in luce scilicet

carum inarum, ibi in splendore fulgurantis
 hostia tua. Quando emittebantur sagitte, sol
 & luna lucem habebant, qua illas viderent
 Sagittas illas Passionis Christi videbant, sol
 & luna Christus eiusque Mater ad mundi
 beneficium: unde *Strabas in habitaculo suo*.
 Habitaculum sacerdotis est altare sursum
 clatis manibus, luna est vt recipiat clarita-
 tem, & illi respondens luceat sicut sol: *Sol*
in luna. Sol dignus Christus extensus in cruce,
 manibus, veniam deprecatur a Patre suo pro
 is a quibus crucifigebatur, & totius mundi
 culparum remissionem. Virgo luna caelestis
 eundem a Christo recipiens affectum charita-
 tatis, pro peccatoribus apud Deum supplicat
 intercedit. Ex hoc Christus radios emittit
 lucis charitatis: atque ex hoc eodem lucent
 radij in Virgine charitatis. Quando contra
 Dei populum arma ferebant mali, sol & luna
 radios eubibrant vindictae, quibus illos per-
 diderunt: *Deus vult scireur sa gens de inimica*
sua. Sed hic non nisi misericordiae. *Strabas*:
 Eclipsis solis & lunae non potest eodem
 tempore contingere, quia debet fieri in oppo-
 sitione, Eclipsis solis fit quando luna est
 intermedia. Nunc autem sol vertitur in
 tenebras & luna in sanguinem. Totus sol
 eclipsis patitur, totaque luna: quia dum
 Christi Passio eiusque vita expirat tantis
 doloribus tantisque tormentis incipit illa
 SS. Matris: quia correspondet Virgo tristitia
 & morte animae suae per dolores quos
 in illa patitur, illis quos sentit filius in
 suo corpore.
 Anima ex mentali amore quo fertur in
 corpus, recipit dolorem, quando pars eius
 aliqua cruciatur: hoc modo potest aliquis ita
 alteri affici, vt idem dolor quem patitur
 amatus in corpore suo eam amans in anima
 sua ita intense recipiat, ac si illum ipse pate-
 retur. Corpus B. Virginis cruciatum non
 dicimus tormento Redemptoris: quia nec
 fuit capta flagris, nec coronata spinis, nec
 clavis confixa, nec in cruce suspensa vt filius
 suus. Verum tamen anima illius ac cor multo
 tolit acerbius hoc tormentum quam sic cepit
 ipsum dolor ille penetraret. Verum loquimur
 quod sancti ex amore Dei & spe gaudi-
 aeterna vitam propter dilationem quam illa
 vita carnis obiciebat, & quia ex delictis eius
 ac lenitatis poterat hac illis impediri,
 illam

VI. Sancti corpus fuit dixerunt naturalis.

illam odio habebant. Verum si amorem spectemus naturalem quo illud diligunt, quia anima unita est corpori. sentit illa perfectius quas corpus patitur, angustias. Unde si amorem attendamus illum naturalem, quo anima D. Laurentij corpori suo afflictebatur, extra controversiam est quod vjvum sentierit dolorem ac mortem quam illo corpus erat. etiam superaccedit. Quia si quis illud amabat, idem sentit. Quia anima Virginis corpus Christi quam anima D. Laurentij proprium suum corpus. Quia si ex natura amoris, vjvum anima patitur mortem ob id quod corpus patitur, quantum futurus erat. Et sic anima B. Virginis, cum incedit ad eam, gratulante esset dolor, quo corpus illi sui sanctissimum videbatur cruciari?

9

Hinc procedit, quod corpus p[er]fectum Matris non corruptum sit, quia iam myrrha erat immundum, in Passione mortisque salp[er]a.

VII. C[on]stitit

quia ipsa illos ipsos cruciatus & tormenta toleraverat, que Redemptor noster. Unde conditio defuncta referuntur, cui dabantur, sed sicut inquit instar balsami, cuius virtute corpus eius a corruptione servabatur immune. Merito miramur etiam d[omi]n[u]m Christum Dominum omnia Passionis sue tormenta pertulerit, cum tamen ei calix myrrha confectus bibendus propinaretur: *Com. 20. offer. nihil libera.*

17

Quare? quia calix hic omnia tormenta dolorisque Passionis sue figurabat: ita declaravit ipse, quando in horto Patrem orans ab illo poposcit, secundum partitionem partis inferioris: si possibile foret transire ab eo dolor Passionis sue amarissimus, & illum experiretur, non aliud illi nomen indicit.

16

quam calicis: *Ecce si possibile est, transiit a me calix iste.* Gullacigine Christi calicem, quem tamen bibere recusat, intelligeremus, quod amaritudo Passionis illius non ab eo solo gullaretur: quia cum sibi proximam haberet Matrem iam patiens, eodem ipse dolore torquebatur quo ipse ex cunctis illius cruciatibus. Propinavit ipsi, amarum pro gustavit poculum non tamen ebibit: sequebat enim Matrem suam angustis torquenti quibus ipse, iidem: quodque vjvum & idem esset suum Matricum Martyrium. Ea de causa inquit D. Bern. & D. Hier. q. od non solum collarum ut illi premium Martyrii essentiale, sed etiam

a. Sermon. Mulier unilla sole

eiusdem aureola: quia eodem quo Christus Martyrio Martyr cruciatur. In lib. Numeri statuit Deus in sanctis vacca rufæ cocculus trochus simul cerneatur cum cedro & hyssopo: inter hic unguentum, quod per manus habemus hoc sacrificium interpretatur est D. Paul. Quia est enim mortis Christi. in eodem sunt habere ut sacrificio cocculus hic trochus quem intelligo latroem, qui cum Christo pariter occubuit; hic trochus hic cocculus amoris ardentissimi; qui Martyrium patitur non solum in corpore, cum mortuus est confessione divinitatis Christi: *Domine, memine mei, dum venieris in regnum tuum* sed etiam in animatum Christi ceteris tormentis compassione motus foris hoc dicitur: *Non quidem iuste: non de qua facta est promissio: hic autem nihil mali gessit: sicut creatus in modum quidam, quo iuven tolerabat, quod Christus.*

16

Pariter etiam offerbatur Cedrus, ut patet D. Ioan. ex eo videlicet quod alacris per contemplationem n[ost]re ad impetum crucis & ipse in hoc sacrificio offerbatur: quia inietus magnam partem passus est dolorem quos in exteriori videbat a Chaillo mortem tolerari. Sed p[er] hoc loco pariter offerbatur for eum sacrificio Christi hyssopus, per quem D. Beru intelligit D. Virgencium humilium & parvam, in oculis suis, quantum omnium oculis hyssopus est modica: quia Martyr for eodem Christi Martyrio: parva eremum quam sustinuit, ex conspectu Christi mortem in cruce, tanta fuit tamque acerba, ut illa sufficeret illi vitam adimere nisi eum Deus suo roborasset subditio: quocirca quantum erat ex parte sua, moriebatur. Atque ad essentiam Martyrii sufficit offerre se & pati tormentum, ut considerata eius gravitas, sufficiens sit vitam eripere, quantum de se per singularem Dei protectionem Martyr illam non amittit: hinc collige, quod D. Martinus, D. Symonius, D. Ioannes, D. Poncianus Papa colantur ut Martyrii in ecclesia, non ob sanguinem quem effuderunt, sed ob persecutiones quas tolerarunt, & tales redacti sunt angustias, quibus post mortem oppetere. De D. Verano in vita legitur, quod bis fuerit Martyr: quia bis cruciatus fuit, ita cruciatibus, persecutionibus p[er]-

...cipie exposuit, ut et illis potuerit ipsa ter-
 minari De teraphico Patre S. Francisco in
 eius officio canuit, quod Mariæ sit; q. n.
 quantum erat ex parte ipsius Christum con-
 cedat *coram hominibus* cum periculo vite,
 & quasi iam ex oculis mortem toleraturus,
 tam ob causam honorari potest ut Martyr.
 Sicutus igitur & dolor Virginis De par-
 tibus ita pugnetes & terribiles, ut vel
 animam eius laudissimam potuerit oppri-
 mere, ut nec metuo potest ex illis titulum & fer-
 re Martyr. Ex altera parte preter sunt de di-
 cere ad ipsa morte proventes quam hri-
 sus parabant, & que dedit supremam eius
 maiestati maximam inter Martyres excellen-
 tiam; certum hinc est argumentum, quod
 Martyrium Virginis sit verum Martyrium, &
 sit namque typus omnium Martyrum Mar-
 tyrum.

§ 4. Ex universali omnium creaturarum
 infirmitate in morte Christi, collige quanta
 fuerit afflictio coram SS. Matris eius:
 qua non plorans, acerbus eam quam
 amavit illa, se sentit.

¶ T Evangeliste hoc Virginis Martyrium
 declarant nobisque declarant de or-
 dine gratiam, imitari sunt experisimum
 illum, & selectissimum pictorem Thymantem,
 mortem dum deponit nobilissimæ Principis
 conjugate, & acerbissimo luctus quo mors
 illa quilibet saluti sui regni que conterna-
 ra, hinc conatus est periculis dolorem
 rapinere parentum illius hac etate intelli-
 guntur; & autem hunc ad vultum delinere r-
 nas et subiacere sua stragemate. primo:
 & eo exprimit vultu admodum tristis, lacy-
 ma verum et oculis profluentibus que
 supponit eorum plandum exprimebant
 dem se subculario clarioribus adinde meo:
 res met. Amicos deprece qui reliquos fleru-
 luctuque superabant tristissimo. Quando ad
 hunc occidit summum ascendit tristitia &
 afflictionis gradum: & quo propius ad con-
 larguitos appropinquabat, eo exercebat in eis
 luctus acutus. Quando iam patris matris que
 mortem esset deprecatur, nullam esse se-
 minom, nullum penitentium, quo tamen possit
 opponi iustus, tanta desolatio, tanta que
 Hagen. *Leijt, de Linnæa Tom, IV.*

lacrymas, velum faciebus eorum superexten-
 dit, quo toti contegebantur: q. d. Ars nequit
 del. uere quid in se tantus sit dolor, quales
 gemitus: quanta suspiria, quales angustie,
 quanteque exortus, quos in parentibus pro-
 duci inopia & immatura mors filia ita
 dilecta a parentibus cuiusque iphigenia;
 per hoc argumentum statuent ut quantum
 fuisset ille luctus ex eo colligerent, quod in
 famulis acque in isqui tam propinqui non
 erant parentes operabatur. Si namque illi
 tantam testabantur tristitiam, quantum hinc
 prototypa preterebant; quantum confidera-
 bimus in ipsa parentibus illi adeo propin-
 quis, illis inquam, qui eam genuerant, edu-
 cauerant totaque studio nutreant, & talibus
 amotis indicis, quales toto vix decessu filie
 demonstrant, quam tantopere diligebant.
 Quid mater ageret genitrix que ceteris illam
 acerbius diligebat & vultum suorum lacte
 nutrierat, transactis tot pennis tantique in
 educatione molentis, quales ex gaudio victo
 partuque talis filia pertulerat? filer hic ars,
 nec valent eximii licet pictores imagini
 debitos appropere colores qui tantam ex-
 primant animi tristitiam & quia iuxta naturam
 & signantiam hanc nequeunt delineare, velum
 faciei oppansus quo contegitur & patrem
 tantum eius al quam proponunt lacrymas,
 genitus luctusque feruorum, quos non ita
 propinquo tangit illud.

¶ Ita me i animum in re illa hoc mortis Christi
 spectaculo ad ardorem Cincis; describunt
 Evangeliste dolorem ac plandum famulo-
 rum, lapsum inter se colliorum, & piz
 doloris ad mortem Domini sui dirumpentiu-
 tera delictibus timore, contremiscens &
 monibus conuersa certificis: quasi declarans
 sibi impolabile tantum afflictionis pondus
 se possit inuenire, sepulchra que spectantur
 mortui qui de turpis emergunt dolet illi
 illis ac Cuniculari foem hinc inque inters-
 portor qui omnibus terribem padonit
 Eulipho, stella que pullo regatur amict
 totaque cœlum quo stristes ce ebrat mo-
 rientis exequias; Tempus velum quod a
 summo v que deorsum laceratur, sic vt pascat
 aduta & sancta Sanctorum; Moheres Hiera-
 salem que cum nulla illis esset cum Christo
 aut amicitia aut cognatio, la eyma tan en
 obituatur Christum in mira figura deapuztu
 P p p

adeo condolenda; Notos eius exprimunt & amicos tanto moreore absorptos vt illis omnis interclusa consolacionis porta videatur; Petrum amarè plorantem, (An. Jas. fientes nihil eris: *lamentabantur Dominum*). Et tandem in omnibus creaturis generalem quandam magnamque tristitiam. Porro tantus est pie matris dolor, tanta desolatio, vt nullum tam potius effocare penicillum: quare illis hoc dixisse iustit: *stabat iuxta crucem Mar. r. Iesu Maria*. Penam aut. in eius lactumque non exprimunt: & quasi lactem oppandunt, q. d. ex dolore & moreore creatorum omnium Matris collige mentis. ma tristitiam. Ex illius moreore huius concludere grauitatem: quia illam exprimere nulla valet loquendi facultas quantum eloquentia celebratima.

His conformiter dicit D. Ambrosius: *Martiam stantem legi, fientem non leges*. Non legimus virginem hoc doloroso spectaculo quando filium vidit in cruce, lacrymantem aut ingemiscentem, sed cruci duntaxat, adstantem firmiter ac patientem; Euangelista namque velum oculis eius supercrendit vt matri Ephigenie. Ne tibi persuadeas, inquit D. Ambrosius quod si non dicamus, quod fleuerit, minorem ex hoc inferamus dolorem ac penam; sed potius hunc prodehemus amatozem. Dum enim funduntur lacrymæ, cordis pena mitigatur: eo namque sine Deus oculos creauit vt aniam in nauis quatenus dum ita inuolant atque, vt namque periculum timeant naufragi subueniat auxilia nauisque ab aquis exonerentur alioqui demergendam, Homo nauis est mare huius mundi per nauigans, & iuxta veros illius successus & tempestates, impositibile dicimus aquas non subintrare. penam & tristitiam cordis à quibus periturus & anima demergitur: passio vero ad hoc maxime vehemens, est tristitia, inquit D. Thom. sic enim nobis athenat Spiritus S. *Sicut tinea vestimentis, & vermis ligno, ita tristitia corrumpit cordis*. Sicut vermis perpetuo lignum molis derodit & vsque dum totum corripit usq. cessat: sic & tristitia cor hominis peruat donec illud omnino consumat. D. autem Augustinus argumentum adfert satis amplius idem multorum probus exemplis quibus tristitia vitam praefocauit. Vt igitur

II
D. Ambrosius
In obitu
Valentis
niani: de
Insuper
Virg. c. 7.

III
Cur Maria non
fleuerit.

IV
Simili
modo.

1. 2. § 17.
4. 4. 12. 10.
25. 10.

foris aquæ illæ expellantur, ne cor demergat flatur Deus oculos in homine vt per illas ab aquis eroneat, flendo, & pena quæ interius demergeretur, temperet. Rerum D. Aug. se timuit: ne ex pena nimis, quæ ex more matris suæ sentiebat interum & remedium quo se ab illa liberaret illi fuisse efficacissimum, quod catholice intravit frænæque laxat lacrymis quo Des. ipi indicauit pro lacrymarum veritate conuicti leuari molestiam. Itaque lacrymas fontem penam est mitigare: & his habetis firmiterque perantimus vt dolor omnis extirpatur.

Veruntamen mentisissima Despara hoc non permitit leuamentum: quia, vt pie crebro D. Anselmo, dolor tormentum, penamque Diogenitatis tanto fuerit omnium Martyrum penam truculentiores, vt si has spectemus, & illas quas ipsi passi sunt, eorum forme contemplatione leuissimæ. Vt autem solus ille quem stans iuxta crucem persequebatur, nihil esset, conueniens erat vt omnes illi consolationis sanæ præcluderetur. Vt vero hoc intelligamus ait D. Ambrosius nobis non fleuerit, quod fleuerit qui namque tribulatione obtutus pius, per oculos tristitiam respicit. Sauctissima vero Virgo nihil admodum eorum quibus eus pena demulceretur, vel angustia temperaretur: vnde nobis non proponit illam euangeliata plorantem, ne intelligamus fleuisse vt leuamen doloris acciperet. Tunc impetum est ex sententia D. Gregorii illud s. Simeonis senis oraculum quod prædicit doloris gladio animam eius conuolendam. *Quia ipse animam pertransit gladius*. Quia Virgo & Christus, cuius passio sunt eorum, & Christi Passio matrem dolorem, passione & compassione transiit: ipsa demulcerante quod filium carnebat in crucem, tolerantem. Et sic: hoc Christus ita dissipat, vt absque vilo patereat subleuamur cruciatum, ita similiter seculo omni solatio doloris Matrem oppremit. Atque idcirco non fleuerit. Euangelista quod fleuerit, ne eam hoc generati solati dolorem illi penamque temperaret, tam ob causam, vt opinatur & beate D. Ambrosius. D. Ioan. particulariter colligitur fuit eam describere magis quam aliu Euangelistæ, quasi qui vicinior nobis testis postea penam eius, dolorem animique tristitiam.

1. 5. Iocum non cessit D. Virgo deliquit
animi, quando Christum vidit in cruce,
quoniam sensibus manens excitatis, dolo-
rem sentit et tunc sauiorem.

1. 6. Sicut tunc vixit Iesu Mater eius Maria.
Sicut in Evangelio dicitur: tunc enim
Virgo, sicut in 85 litteris idem est quod
dicitur, sic nobis exponit de Moyse Spiritus S.
quoniam illum proponit orationi vacantem
Domusque per populo deprecantem. *Cumque
desiderasset Deum per nubem seruis Moyses cum
Deo, nuncians nomen Domini.* Deinde David et
aliter quam efficitur locum oratio Moyse
et populi protectionem eodem ipse termino
vixit si non Moyses elatus, eius fuerit in
inspiratione in conspectu eius. Et tunc et co-
1. 7. 1. 8. 1. 9. 1. 10. 1. 11. 1. 12. 1. 13. 1. 14. 1. 15. 1. 16. 1. 17. 1. 18. 1. 19. 1. 20. 1. 21. 1. 22. 1. 23. 1. 24. 1. 25. 1. 26. 1. 27. 1. 28. 1. 29. 1. 30. 1. 31. 1. 32. 1. 33. 1. 34. 1. 35. 1. 36. 1. 37. 1. 38. 1. 39. 1. 40. 1. 41. 1. 42. 1. 43. 1. 44. 1. 45. 1. 46. 1. 47. 1. 48. 1. 49. 1. 50. 1. 51. 1. 52. 1. 53. 1. 54. 1. 55. 1. 56. 1. 57. 1. 58. 1. 59. 1. 60. 1. 61. 1. 62. 1. 63. 1. 64. 1. 65. 1. 66. 1. 67. 1. 68. 1. 69. 1. 70. 1. 71. 1. 72. 1. 73. 1. 74. 1. 75. 1. 76. 1. 77. 1. 78. 1. 79. 1. 80. 1. 81. 1. 82. 1. 83. 1. 84. 1. 85. 1. 86. 1. 87. 1. 88. 1. 89. 1. 90. 1. 91. 1. 92. 1. 93. 1. 94. 1. 95. 1. 96. 1. 97. 1. 98. 1. 99. 1. 100. 1. 101. 1. 102. 1. 103. 1. 104. 1. 105. 1. 106. 1. 107. 1. 108. 1. 109. 1. 110. 1. 111. 1. 112. 1. 113. 1. 114. 1. 115. 1. 116. 1. 117. 1. 118. 1. 119. 1. 120. 1. 121. 1. 122. 1. 123. 1. 124. 1. 125. 1. 126. 1. 127. 1. 128. 1. 129. 1. 130. 1. 131. 1. 132. 1. 133. 1. 134. 1. 135. 1. 136. 1. 137. 1. 138. 1. 139. 1. 140. 1. 141. 1. 142. 1. 143. 1. 144. 1. 145. 1. 146. 1. 147. 1. 148. 1. 149. 1. 150. 1. 151. 1. 152. 1. 153. 1. 154. 1. 155. 1. 156. 1. 157. 1. 158. 1. 159. 1. 160. 1. 161. 1. 162. 1. 163. 1. 164. 1. 165. 1. 166. 1. 167. 1. 168. 1. 169. 1. 170. 1. 171. 1. 172. 1. 173. 1. 174. 1. 175. 1. 176. 1. 177. 1. 178. 1. 179. 1. 180. 1. 181. 1. 182. 1. 183. 1. 184. 1. 185. 1. 186. 1. 187. 1. 188. 1. 189. 1. 190. 1. 191. 1. 192. 1. 193. 1. 194. 1. 195. 1. 196. 1. 197. 1. 198. 1. 199. 1. 200. 1. 201. 1. 202. 1. 203. 1. 204. 1. 205. 1. 206. 1. 207. 1. 208. 1. 209. 1. 210. 1. 211. 1. 212. 1. 213. 1. 214. 1. 215. 1. 216. 1. 217. 1. 218. 1. 219. 1. 220. 1. 221. 1. 222. 1. 223. 1. 224. 1. 225. 1. 226. 1. 227. 1. 228. 1. 229. 1. 230. 1. 231. 1. 232. 1. 233. 1. 234. 1. 235. 1. 236. 1. 237. 1. 238. 1. 239. 1. 240. 1. 241. 1. 242. 1. 243. 1. 244. 1. 245. 1. 246. 1. 247. 1. 248. 1. 249. 1. 250. 1. 251. 1. 252. 1. 253. 1. 254. 1. 255. 1. 256. 1. 257. 1. 258. 1. 259. 1. 260. 1. 261. 1. 262. 1. 263. 1. 264. 1. 265. 1. 266. 1. 267. 1. 268. 1. 269. 1. 270. 1. 271. 1. 272. 1. 273. 1. 274. 1. 275. 1. 276. 1. 277. 1. 278. 1. 279. 1. 280. 1. 281. 1. 282. 1. 283. 1. 284. 1. 285. 1. 286. 1. 287. 1. 288. 1. 289. 1. 290. 1. 291. 1. 292. 1. 293. 1. 294. 1. 295. 1. 296. 1. 297. 1. 298. 1. 299. 1. 300. 1. 301. 1. 302. 1. 303. 1. 304. 1. 305. 1. 306. 1. 307. 1. 308. 1. 309. 1. 310. 1. 311. 1. 312. 1. 313. 1. 314. 1. 315. 1. 316. 1. 317. 1. 318. 1. 319. 1. 320. 1. 321. 1. 322. 1. 323. 1. 324. 1. 325. 1. 326. 1. 327. 1. 328. 1. 329. 1. 330. 1. 331. 1. 332. 1. 333. 1. 334. 1. 335. 1. 336. 1. 337. 1. 338. 1. 339. 1. 340. 1. 341. 1. 342. 1. 343. 1. 344. 1. 345. 1. 346. 1. 347. 1. 348. 1. 349. 1. 350. 1. 351. 1. 352. 1. 353. 1. 354. 1. 355. 1. 356. 1. 357. 1. 358. 1. 359. 1. 360. 1. 361. 1. 362. 1. 363. 1. 364. 1. 365. 1. 366. 1. 367. 1. 368. 1. 369. 1. 370. 1. 371. 1. 372. 1. 373. 1. 374. 1. 375. 1. 376. 1. 377. 1. 378. 1. 379. 1. 380. 1. 381. 1. 382. 1. 383. 1. 384. 1. 385. 1. 386. 1. 387. 1. 388. 1. 389. 1. 390. 1. 391. 1. 392. 1. 393. 1. 394. 1. 395. 1. 396. 1. 397. 1. 398. 1. 399. 1. 400. 1. 401. 1. 402. 1. 403. 1. 404. 1. 405. 1. 406. 1. 407. 1. 408. 1. 409. 1. 410. 1. 411. 1. 412. 1. 413. 1. 414. 1. 415. 1. 416. 1. 417. 1. 418. 1. 419. 1. 420. 1. 421. 1. 422. 1. 423. 1. 424. 1. 425. 1. 426. 1. 427. 1. 428. 1. 429. 1. 430. 1. 431. 1. 432. 1. 433. 1. 434. 1. 435. 1. 436. 1. 437. 1. 438. 1. 439. 1. 440. 1. 441. 1. 442. 1. 443. 1. 444. 1. 445. 1. 446. 1. 447. 1. 448. 1. 449. 1. 450. 1. 451. 1. 452. 1. 453. 1. 454. 1. 455. 1. 456. 1. 457. 1. 458. 1. 459. 1. 460. 1. 461. 1. 462. 1. 463. 1. 464. 1. 465. 1. 466. 1. 467. 1. 468. 1. 469. 1. 470. 1. 471. 1. 472. 1. 473. 1. 474. 1. 475. 1. 476. 1. 477. 1. 478. 1. 479. 1. 480. 1. 481. 1. 482. 1. 483. 1. 484. 1. 485. 1. 486. 1. 487. 1. 488. 1. 489. 1. 490. 1. 491. 1. 492. 1. 493. 1. 494. 1. 495. 1. 496. 1. 497. 1. 498. 1. 499. 1. 500. 1. 501. 1. 502. 1. 503. 1. 504. 1. 505. 1. 506. 1. 507. 1. 508. 1. 509. 1. 510. 1. 511. 1. 512. 1. 513. 1. 514. 1. 515. 1. 516. 1. 517. 1. 518. 1. 519. 1. 520. 1. 521. 1. 522. 1. 523. 1. 524. 1. 525. 1. 526. 1. 527. 1. 528. 1. 529. 1. 530. 1. 531. 1. 532. 1. 533. 1. 534. 1. 535. 1. 536. 1. 537. 1. 538. 1. 539. 1. 540. 1. 541. 1. 542. 1. 543. 1. 544. 1. 545. 1. 546. 1. 547. 1. 548. 1. 549. 1. 550. 1. 551. 1. 552. 1. 553. 1. 554. 1. 555. 1. 556. 1. 557. 1. 558. 1. 559. 1. 560. 1. 561. 1. 562. 1. 563. 1. 564. 1. 565. 1. 566. 1. 567. 1. 568. 1. 569. 1. 570. 1. 571. 1. 572. 1. 573. 1. 574. 1. 575. 1. 576. 1. 577. 1. 578. 1. 579. 1. 580. 1. 581. 1. 582. 1. 583. 1. 584. 1. 585. 1. 586. 1. 587. 1. 588. 1. 589. 1. 590. 1. 591. 1. 592. 1. 593. 1. 594. 1. 595. 1. 596. 1. 597. 1. 598. 1. 599. 1. 600. 1. 601. 1. 602. 1. 603. 1. 604. 1. 605. 1. 606. 1. 607. 1. 608. 1. 609. 1. 610. 1. 611. 1. 612. 1. 613. 1. 614. 1. 615. 1. 616. 1. 617. 1. 618. 1. 619. 1. 620. 1. 621. 1. 622. 1. 623. 1. 624. 1. 625. 1. 626. 1. 627. 1. 628. 1. 629. 1. 630. 1. 631. 1. 632. 1. 633. 1. 634. 1. 635. 1. 636. 1. 637. 1. 638. 1. 639. 1. 640. 1. 641. 1. 642. 1. 643. 1. 644. 1. 645. 1. 646. 1. 647. 1. 648. 1. 649. 1. 650. 1. 651. 1. 652. 1. 653. 1. 654. 1. 655. 1. 656. 1. 657. 1. 658. 1. 659. 1. 660. 1. 661. 1. 662. 1. 663. 1. 664. 1. 665. 1. 666. 1. 667. 1. 668. 1. 669. 1. 670. 1. 671. 1. 672. 1. 673. 1. 674. 1. 675. 1. 676. 1. 677. 1. 678. 1. 679. 1. 680. 1. 681. 1. 682. 1. 683. 1. 684. 1. 685. 1. 686. 1. 687. 1. 688. 1. 689. 1. 690. 1. 691. 1. 692. 1. 693. 1. 694. 1. 695. 1. 696. 1. 697. 1. 698. 1. 699. 1. 700. 1. 701. 1. 702. 1. 703. 1. 704. 1. 705. 1. 706. 1. 707. 1. 708. 1. 709. 1. 710. 1. 711. 1. 712. 1. 713. 1. 714. 1. 715. 1. 716. 1. 717. 1. 718. 1. 719. 1. 720. 1. 721. 1. 722. 1. 723. 1. 724. 1. 725. 1. 726. 1. 727. 1. 728. 1. 729. 1. 730. 1. 731. 1. 732. 1. 733. 1. 734. 1. 735. 1. 736. 1. 737. 1. 738. 1. 739. 1. 740. 1. 741. 1. 742. 1. 743. 1. 744. 1. 745. 1. 746. 1. 747. 1. 748. 1. 749. 1. 750. 1. 751. 1. 752. 1. 753. 1. 754. 1. 755. 1. 756. 1. 757. 1. 758. 1. 759. 1. 760. 1. 761. 1. 762. 1. 763. 1. 764. 1. 765. 1. 766. 1. 767. 1. 768. 1. 769. 1. 770. 1. 771. 1. 772. 1. 773. 1. 774. 1. 775. 1. 776. 1. 777. 1. 778. 1. 779. 1. 780. 1. 781. 1. 782. 1. 783. 1. 784. 1. 785. 1. 786. 1. 787. 1. 788. 1. 789. 1. 790. 1. 791. 1. 792. 1. 793. 1. 794. 1. 795. 1. 796. 1. 797. 1. 798. 1. 799. 1. 800. 1. 801. 1. 802. 1. 803. 1. 804. 1. 805. 1. 806. 1. 807. 1. 808. 1. 809. 1. 810. 1. 811. 1. 812. 1. 813. 1. 814. 1. 815. 1. 816. 1. 817. 1. 818. 1. 819. 1. 820. 1. 821. 1. 822. 1. 823. 1. 824. 1. 825. 1. 826. 1. 827. 1. 828. 1. 829. 1. 830. 1. 831. 1. 832. 1. 833. 1. 834. 1. 835. 1. 836. 1. 837. 1. 838. 1. 839. 1. 840. 1. 841. 1. 842. 1. 843. 1. 844. 1. 845. 1. 846. 1. 847. 1. 848. 1. 849. 1. 850. 1. 851. 1. 852. 1. 853. 1. 854. 1. 855. 1. 856. 1. 857. 1. 858. 1. 859. 1. 860. 1. 861. 1. 862. 1. 863. 1. 864. 1. 865. 1. 866. 1. 867. 1. 868. 1. 869. 1. 870. 1. 871. 1. 872. 1. 873. 1. 874. 1. 875. 1. 876. 1. 877. 1. 878. 1. 879. 1. 880. 1. 881. 1. 882. 1. 883. 1. 884. 1. 885. 1. 886. 1. 887. 1. 888. 1. 889. 1. 890. 1. 891. 1. 892. 1. 893. 1. 894. 1. 895. 1. 896. 1. 897. 1. 898. 1. 899. 1. 900. 1. 901. 1. 902. 1. 903. 1. 904. 1. 905. 1. 906. 1. 907. 1. 908. 1. 909. 1. 910. 1. 911. 1. 912. 1. 913. 1. 914. 1. 915. 1. 916. 1. 917. 1. 918. 1. 919. 1. 920. 1. 921. 1. 922. 1. 923. 1. 924. 1. 925. 1. 926. 1. 927. 1. 928. 1. 929. 1. 930. 1. 931. 1. 932. 1. 933. 1. 934. 1. 935. 1. 936. 1. 937. 1. 938. 1. 939. 1. 940. 1. 941. 1. 942. 1. 943. 1. 944. 1. 945. 1. 946. 1. 947. 1. 948. 1. 949. 1. 950. 1. 951. 1. 952. 1. 953. 1. 954. 1. 955. 1. 956. 1. 957. 1. 958. 1. 959. 1. 960. 1. 961. 1. 962. 1. 963. 1. 964. 1. 965. 1. 966. 1. 967. 1. 968. 1. 969. 1. 970. 1. 971. 1. 972. 1. 973. 1. 974. 1. 975. 1. 976. 1. 977. 1. 978. 1. 979. 1. 980. 1. 981. 1. 982. 1. 983. 1. 984. 1. 985. 1. 986. 1. 987. 1. 988. 1. 989. 1. 990. 1. 991. 1. 992. 1. 993. 1. 994. 1. 995. 1. 996. 1. 997. 1. 998. 1. 999. 1. 1000. 1.

chium, ne tantum venenum cor intraret
illudque interimat. Idem operatur deliquium
quando rapta est poena grauitas, vt presumi
possit & timeri, quod si ad cor accedat,
viam interficiet: etenim confestim a lei-
natura per deliquium, quod sensus obstupefa-
ciens & suffocans transiit negat, ne tantus
dolor poenaeque sentiat. Iudicet illo medio
vixit Theologus Catholicus Angelus D. Thomas,
dum illi pararetur caeterum ne-
tantum ex tormento dolorem sentiret ab igne
causandum, huiusmodi sibi animi procurare
languorem sicut se ipse procurauit, per quem
adionem suspendit sensuum: vnde minor
longe fuit molestia quam ex caeteris inuisione
perissent; cum enim eorum adio suspenditur,
multo minor doloris est molestia. Hec ca-
tano iuit, cur Christus myrrham viuam
sibi propinatum bibere recusat: non bi-
granissima & aridissima illa sui in cruce
angebatur, quam ex nimia pretiosi sui languis
nis effusione contraxerat: ex tot tamque
patulis toto corpore vulneribus: petiit potu
& ait. *Sicut* cui in potum viuam illud obdule-
rant myrrham dari solitum extrema sup-
plicia tolerantibus vt suauis poenas dolo-
reque mortis parentum quo videlicet quasi
suffurante vires sensibus mitior erat poena
qua cor affligebatur. Gustauit illud Christus
sed sicut elegit pro hominibus passionem
nullo leuamine moderatam: vt vidit quod
poena hic vini myrrham vires illi sensuum
extingueret, quoniam primum possunt, bibere
recusat. *Et cum gustasset, maluit bibere.* Sumpsit
autem libenter acetum sibi propinatum;
vt ergo acciperet. Vnde actum: quia hoc
sensus excitat, inuigetque vulnerum cruciatu.
Et hinc hinc ca saluatoris mentis sui dolores
pati quam possit acutissimos: scien ex ace-
tate sensus suos excitandos, doloremque
augendos illud huiusmodi myrrham tamen
viam non sumpsit, quia sensuum defectum
quem operabatur poenam sui coram tempo-
rabat: his autem apertis & non suspensis in
illud velut aqua in cisternam deiebat, quod
piuua imber irruit vehementior, & ad os
vique impetitur.

O Virgo Sanctissima quam apertis odias
cruci sensibus ac potentis: *Sicut*, *arctis*
omnibus sensibus, excruciat & longi lateque
dilatatis: oculi crenebant mortis filii sui in
cruce

Maria

III

IV

passa est deliquit

484
 "cruce immanitatem, tot postquam tormenta
 "penaque pertulerat, Aures blasphemias
 "audiebant, quas illi conuictiores et probriabāt.
 "Memoria reuoluebat noctem illam Natiuitatis,
 "quæ tantis gloria coruscabat indicis
 "cum ad eius festiuitatem accurrerint cauentes
 "Angeli Pastores orantes ab Angelis ad exultationem
 "excitati, & quibus tanti gaudii
 "rationem intelligebant. *Conseruabat omnia
 "uerba hoc conferens in corde suo.* Quæ memoriam
 "habebat supra modum excitatio: tunc enim
 "tra in diem mutata est leuissimam: nunc
 "uero dies in noctem uertitur tristissimam, quæ
 "uere de celo pleno & lacte solum nutrebat
 "uirginale: nunc autem nec aquæ calicem
 "potest sicenti offerre refrigerium: imo
 "conspicit felle & aceto illi solum iritari. Tunc
 "sinas eius porrhizatur, maternumque pectus
 "lactus sui illi & puluiscat sanguissimum, nunc
 "autem eum conspicit duto cracis extendi
 "supra moribundum. Omnes illæ aquarum
 "desolationis pluuia, & malina pleni gut-
 "tites cor Virginitis obruant: mente inque
 "absorbent nec animi languoribus canales
 "obstruunt quibus ad Virginitis cor perua-
 "dant. imo potius omnes aperti hiant, &
 "impetus sunt aquarum rapidissimus. Quæ
 "erat? *Stabat.*

V. In grandissima tempestate in pelago exorta,
 Similitudo de illam, alia in alteram transiit: patrem hanc
 nani in altum ad usque sidera fluctus attollunt
 tempestate decemant, illam, ad ima deprimunt absor-
 bent in, o quantum hoc exierit horrorem
 tale quid spectanti! Nautis pericula uel
 bellica consuetudinibus elatio. In petram
 illidit, & indequaque diffingitur, totaque
 in trepidatione & diuisis grauida ualoris
 insinuat fluctibus absorpta demersit, Hæu
 quantus dolor! Si uehementi hæc fluctu
 tempestate in alto pelagi nautis fluctuaret
 quam anchoris ad leo solidis arque innotis
 al abyssos usque firmis detinerent, ita immo-
 bilem, ut petram esse diceret. quid nautis illa
 non pateretur? quam foret a procellis
 impugnetur? quam uehementi: a turbini-
 bus uentisque agitaretur? quam horribiles
 fulgoret quassationes idemque fluctuum?
 hæc igitur in Maria Virgine perpende hæc
 tempestate Passionis mortisque filii sui con-
 7/48.1. enlla. *uolunt per fat Deus, quoniam inuenerunt taret:* unde opinor hæc illam uerba dicitur

sedis que gladium arripuit, negotium tolerare facile: *Obumbrasti super caput meum in*
ta mulier iustitiam, ad Dominum conuersa *die belli Accurrit Spiritus, latore diuine lux*
in hac hora. O Domine, in hac hora, in qua *gratie singulari, & reddidit illud possibile,*
hoc meus fuit: Et transiit a me calix iste, *sicut in Conceptione Christi tantum fuit*
in hac hora, in qua dixit D. Ioan. haugelista *virginis partum, ut opus fuerit, cor illi*
omne Dominum, quod fuit hora sua tam *caelesti corroboratio subdito, eo quod vas illud*
aliter, ut impleteret: scias Iesus quia *hominum tantam non caperet alacritatem,*
etiam hanc diu, ut transiit ex hoc mundo ad *ita uocem similiter, ne dolore dysympatit, qui*
Patris: Conforta me Domine, quatenus *cor dicitur, fuerit indiget faceret dimiti*
gladium illum quem mihi praebuit dimcon *fuerit protectione. Fuitque omnino necessa*
cor mentis transiitum sustinere possim *rium ut credo D. Anselmo, ut Spiritus S. uices*
S. tolerate: etenim absque singulari tua *illi suppleat tanto ferendo martyrio cor*
confortatione talem perferre cruciatum *quales. Unde fuit dum fortiores dandi sunt*
uota mea non ualeat. *id est in chalybeam lanceam, est etenim res*
Tanta quippe di. locis hac hora uig nem *fortissima, ut illos posse recipere, requiritur ut*
opibus deparat ut lo. Epiphanius quo *forecipibus & buchorum uibus fortius,*
uam adhibet sententiam qui crediderunt *contingatur. Similiter & cor uigini inter*
S. uiginiem hoc fuit do'ore erudiam *merat: quod omnia impugnandi tormenta,*
ad postumum ualuerunt. Hic enim *que hunc in eruce seipsum concutebant,*
hoc aliter: sed hinc ostendit quod uigini *neceste fuit sustinere timore brachio flagu*
aliter illi testentur: magis tamen S. uigini *latus: & sicut dum per postem lateritium*
tantum fuisse, ut ex illa iudicio potuisset *transiret, debet grauiora uinea tormenta*
neceste quodque necessaria fuerit patientia *belli ea, constantia sit coram pondus, requi*
de celo confortatio, quia uita eius illibata *uita et non supponant uictoria similit. cum*
postea hanc confortari in tam acris dolore *per uiginiem tot erat trasitura doloris exte*
quoniam ea Christi passente concipiebat. Merito *ma tormenta, pondusque a deo graue ut nul*
uicere potuit cor Dauid in sapientia hac *um non ualeat equiparari: requirebatur ut*
*uicem adhibere: *Obumbrasti super caput**
cor illius uocem ac singulari dono Spiritus S.
confortaretur.
S. 6. Maximum est argumentum sancti: a
tu B. uigina, quod tot inter tribula
tiopes ac pernas quibus cor eius afflig
bat, peccauerat & in eorum stare
tolerantia constantissima.
Evidenter patuit efficacia fortitudinis ac
 roboris quoniam illi gratia & particularis
 Spiritus S. protectio communicauit: quanto
 quoniam tot oppressa paenis afflicta tribula
 tionibus, & tormentis agitata nihil potuerit
 labi, lactare constantiam. punctum hoc Eracu
 202. de hac serenissima uigine D. Ioannes
 nouit illo uerbo quod scripsit et miranda
 dicitur: *Sacramentis. diabolus q. d. habet*
 tressu, ut deciarat quod modo triumphauit
 D. Aug. conueto sui intellectus reconue
 nit: quod in S. Pagina siue figurat in
 uicem peccauerat: *Quo statim in dono Domini*
 P p p 5

L. de Ex-
collent.

Virg. e. 5.

VIII.

Amilius.

do,

do,

do,

do,

do,

do,

do,

do,

do,

do,

do,

do,

do,

do,

do,

do,

do,

do,

do,

do,

do,

do,

do,

do,

do,

do,

do,

do,

do,

do,

do,

do,

do,

do,

do,

do,

do,

do,

do,

do,

do,

ut Patris sui voluntas impleatur, & hoc ita
 mundo sit manifestum *Vi cognoscat mundus quia*
dilige Patrem & sicut mandatum dedit mihi
Pater sic facit. Mens tibus est ut faciam volunta-
tem Patris, qui misit me. Summus amor vite &
 summus amor mortis. Duo contraria itaque in
 uno subiecto, ignem & aquam: leonem &
 equum, calorem & frigus; & lucam inter
 illa periculis gravissimam, quia subiectum
 impugnant & ad terminos deducant pereun-
 di. In hac voluntate Christi duo contraria
 inter se decertant: considera quantam passus
 sit angustiam. Ex una parte vitam extremo
 prolequebatur amore, ex altera mortem: hi
 duo affectus iuncti & contrarij, qualem in
 anima Christi dolorem excitaverunt? In-
 choat igitur certamen & agonia. Quis
 vitam diligit, summopere dolet eius extin-
 ctionem. Intra, clausos, spinas, opprobria, &
 in cruce suspensionem extremo sentit dolore:
 quia instrumenta erant, quibus illi vita eripie-
 batur, quam insistentem diligebat. Verumtamen
 quia mortem diligebat ex obedientia Patris
 sic disposuit ut illam summa cum voluptate
 suscipiat. Hinc non tolerandus ortus est in
 Christo dolor, summa patientia & extrema
 tolerantia: summus dolor: quia vitam affe-
 ctuosissime diligebat, & summa patientia,
 quia morte debebatur quam patiebatur ut
 sic voluntati Patrisque debuit conformaret
 obediret. Porro talis, fuit agonia & bellum
 quod duo ista contraria commoverunt, ut
 sudorem emiserit sanguinem, opusque fuerit,
 ut Angelus de caelo descenderet cum illo
 modo confortaturus quo dicit Luna diximus;
 Angelus Domini confortans eum.
 Hoc idem precium quod Christus in orto
 suscipit in SS. anima sua, habuit in anima
 SS. Virginis locum ad dolorem opportunum.
Stabat. O quale certamen? Hinc affectu-
 osissime filium suum diligebat: tam quod
 filium suum esset & vicus atque ex ea sola,
 quam quod talis esset filius: sicut enim melior
 quamquam fuerat filius, nec tam bonus, nec
 tam amari dignus: sic nec Mater fuerat, quae
 adeo reverentiam amauerat filium ut Virgo
 non impetret. Illinc erat Virgo tanta vitae
 sanctum omnia celebris, & consilium vitae probitas
 in confirmatioe voluntatis suae cum divina,
 ipsaque intelligebat tam ex SS. litteris, quam
 ex dictis filij sui, expressam hanc esse Patris
 filium *Expt. de la Nuxa Tom IV.*

aeterni voluntatem; non poterat non illi
 constanter adherere, illamque cupere. Quod
 si Abraham licet obedientiam non habuerit
 B. Virginis adeo singulari solo Domini
 praecepto monitus sit filium suum ad montem
 duceret in eo sacrificandum & quidem ab ipso
 patre holocaustum mortemque eius desile-
 raret, illam desiderat, eamque ut illi indignat
 ipse se praearet, factus filij sui carnisfer,
 quem vnicè diligebat, ut Dei iussione
 promptus impleat, non obstant quod
 paterna illi viscera pro dolore scinderentur,
 alacer tamen pergat rem executioni manda-
 turus. Quid dicendum de promptissima SS.
 Virginis voluntate ac desiderio videndi
 com pleam aeterni Patris sui in morte filij sui
 voluntatem? O Virgo eminentissima, quam
 terribile est hoc tuum certamen? Hinc filij
 sui vitam exoptat, illinc mortem ipsius licet
 ita molestam, tantisque subiectam tormentis
 quantum luget illum examinari: hinc dolor
 oritur & patientia, quam B. Virgo hae in
 angustia patiebatur, qualis in Christo patuit,
 & hoc significat: *Stabat* dolore nimium
 contrita: cum amor vitae filij sui talis esset, ut
 illam magis optaret quam quicquid sua
 poterat voluntas desiderare, nec est dolor hinc
 conferendus quem quis sustinet ex rei ali-
 cuius iactura quam summopere diligebat &
 summa patientia quandoquidem amor mortis
 filij sui talis esset, ut nihil sic desideraret quam
 illam: quandoquidem in hac aeterni Patris
 impleteret voluntas, quam ipsa maxime facie-
 bat, & cum nullis exterius ederet mœroris
 gestus, erat cor eius afflictum interius. Porro
 duo hæc extrema discruciant illam viuis
 adeo doloribus, ut illos explicare verbis sit
 prorsus impossibile. Ne rogetur infelix sed
 felicissima: cum ad tale Deus illam servavit
 martyrium: tantoque excellentior est beati-
 ficentia quanto martyrium eius est horri-
 bilius & constantius *Stabat.*
 Mihi persuasum est, istam hanc Matrem
 conuersam a Patrem celestem in hæc verba
 erupisse. O potentissime Domine, & hominum
 Pater benignissime, hoc in filio tuo naturali es
 rigorosus? Noli Domine cordis mei fluctus,
 quosque quantis filius meus vulneribus san-
 ciatur tantis viscera mea pugnatoribus san-
 ciuntur. Gracis tibi refero immensa: sic ob
 dolores, ut ob favores eum illi minores quam
 hi

III,
 Eius ad
 Patrem
 oratio,
 Q. 9. 9
 hi

UNIVERSITÄTS-
 BIBLIOTHEK
 PADERBORN

hi non sint, & cum illi tales tantique sint, facile quis cogitet & quales hi sint ob quos tibi benedico, Demittunt alas suas Seraphim dum te Domine in solio Majestatis te contemplantur conspicuum, tamque sublimibus circumstantiis Sacramentis, in signum quod sibi esse tantum impossibile illa posse comprehendere, Tria Domine, secreta talia sunt, ut ea nulla possit humana cogitatio cere creatura, cognitionis tuae libenter alas demittam atque in abyssum me demergam thesaurorum misericordiarum tuarum, quarum non est numerus ad perpetuam infinitam considerationem, quas homini in morte filii tui prestant abundantissimè: per te illam non sentire non possum: etenim moriatur filio perdo bonum hoc quo nullum diligo feruentius: sis Domine benedictus in secula, Hoc est illud *Scobar*. Sentire tot inter tribulationes gaudium inexplicabile ex eo quod in morte eius quem tenuissimè & fortissimè amabat impleri videbat divinam voluntatem, quam ipsa plurimum aestimabat.

g. 8. *Inroderabilem excitat parentibus dolorem videre filios suos morientes: ut autem B. Virgini hic non subtraheretur dolor, disponit Deus ut Christus in cruce, ipsa spectante, moriatur.*

10 *Vixta tenent.* Hæc alia ratio panditur adolentis ac tristitiae Virginis SS. graue namque causat illi martyrium proximam aditare cruci, quando in ea patitur & moritur charissimus ipsi filius: quod Christi tormentum tantum luere, quantum fuisse diximus, & similiter illud pertulerit, ita proximè matre SS. ipsum spectante, hoc absque dubio est quod acerbissimè purum calumque pectus eius affligebat. Ordinatum & commune pro-
I. Similitudo.
verbum est: quod oculi non vident, cor non dolet. Intelligit Pater quod in Regno a suo procul distanti, filio suo mortem inimici inflixerint acerbissimam, non minime ex his punctis turbatur, contrahatur illi cor, desolatione delolatur: verum tamen cum illum non viderit dira hæc patientem; grauius licet enim maior tuctulque opprimat, non tantus tamen viscera eius peradit ac si propter illum oculis patientem intueretur.

Referunt fratres Ioseph patri suo Iacob infortunatam & dolendam nimis mortem fratris sui quam illi fide parenti conatibus persuadere, a fera videlicet pessima interrientes in scula dilectum, illi conatibus, quod postmodum patet, huiusmodi lugentibus obiciebat: *Fera pessima comedit eum, Ioseph suum* Ioseph. Et quoniam caputis illi terra noua hæc ex aliorum relatione filiorum sentiret acerrimè, non tamen tanto eorum more consumptum fuit, quanto similitudinem eius talatem & polymitam, quam illi tantam sanguine detulerunt et mendacio suo fidem adhibuerunt. Tunc cum acerbior si vel villos paterna eius viscera dolor plaudisque penetravit: in illo namque errore purpureo ad viuam fidem eroditurum preposuit & immunitatem quæ Ioseph erat a terra pessima p. sine decessibus adscriptis & lanatus, quasi tellibus oculis spectantibus sumere pessime dentibus lanatus, regibus ostentari, morique omni etiam paterno delictuum auxilio. Tunc cor eius totum in maior occupavit & tristitia, ne et nullum recipere vellet ieiunium, sed lugere mortem inconsolabiliter: quantumvis filii patris sui lacrymas abstergeret, mortuumque non conarentur, *Noluit consolationem accipere*. Tunc erumpente per os cordis murmur, sic ait: *Descendem lugens in infernum: ut si onne fugiam quod ad terram meam potest solamen detinenda in stygo ad abyssos, stare habeo perpetuus, continuo me dolore fieri que conficiens. Nec aliter se se habuit, etiam teste Spiritu s. reliquum suæ persequens officium lacrymis, lugendoque filium: et illi perseverante in seum cordis angustia, negliger lacrymis: ex eo quod mortem filii in tunculentis imam alpererat in tunica erudit, tincta purpureo; nemo namque non aliter, oculos cordis pectus eritate reuerentius.*

Totum perferuntate sacrificium Abrahæ proficiscens cum Isaac in montem quem constituerat illi Dominus, ut illi filium immolaret, & omnes eius expensas acciperet circumstantias: cum enim Isaac esset summo laudus, & qui ea integra ad patrem obedientia libenter mortem acceptabat, ipse qui Ioseph sibi detestabat & fursum montis accitit ascendit, ubi sacrificandus erat, in tota

invenies Scriptura, quod illi Deus singulare
 fuit Abraham premium addiderit: *Per me-
 ritum tuum dicit Dominus, quia fecisti rem
 hanc, & non peperisti filio tuo unigenito propter
 me, & dicitur tibi etc.* Domine, qui maxime
 pateris, Isaac est, & illi merces debetur, &
 premium; quomodo igitur Abraham sponde-
 rit, & nob Isaac? Ratio est: quia Abraham in
 hoc sacrificio laetitia quam Isaac toleravit:
 etenim peria illi us multo grauior fuit quam
 Isaac, & ipse martyr fuit perfectior: atque ad
 hanc confirmationem lauream actus huius
 laetitia Deus non Isaac sed Abraham pro-
 mittit: qui ut pater magis dolenter dolorem
 suumque filij perpessus est. Confirmatur
 hoc et eo quod modo dicimus, dixit Iacob
 in uocato suo Ruben: *Tu principium doloris
 mei, atque in te didici quid sit pati tribula-
 tionem.* An ergo Iacob nullas passus est ad-
 ueritates nisi nato filio Ruben? An non
 acerbissimas pertulit ab Elau fratre suo
 persecutiones a quo ait occem utque incessan-
 ter torqueret, quae habuit? quas non per-
 uolens uuln in domo soceri sui Laban
 accepit? quis non dicat eum aegerrime
 docuisse quae tolerasse tot sibi contaria? qua
 sententiaque tollatur, quod in Ruben caperit
 experiri tribulationes & aduersa? *Tu princi-
 pium doloris mei.* Ratio sit haec: quod acerbiores
 uexas & molestias, quae grauius illi cor
 laedebant, illas fuisse censet, quas pertulit
 in uero tempore filios habere coepit: nec enim
 prope morant, quae sit tormenta penalisque
 periret nisi illi, qui ut patres filiorum suorum
 aduersa pariterque perferant.

Et his ratio recte cognoscitur ob quam
 tanta Deus cura studuit, ne matres mortien-
 tia cererent sibi charissima pignora. huius
 mors nouerat enim quo dolore crucientur,
 quae tales: ex conspecta morte filiorum: ut
 autem horribilior non esset, cauit, ne coram
 oculis eorum nati exspiraret: *Non uidebo
 mortem suorum:* ait Agar, quando cum
 Isaac retorsit de domo Abraham per deserta
 inops coactis uagabatur, pane & aqua desti-
 tuta, quam de domo Abraham patris Isaac
 secum in uire desulerat, sibi puer seruabat
 ardens, quae torit eum inopinato & quidem
 in morte ubi nulla aquarum copia, ad quas
 sum extinguitur recurreret: considerat illum
 matre Agar ad extrema uita pericula de-

ductum eum nequit succurrere; & quamuis ab
 illo se sciungere cordis ipsi disruptionem
 inferret, nihilominus proponit illum sub
 arbore prostratum desicere, uiamque suam
 inuisa profectum, tantum, ne oculis spectaret
 eum exspirantem quem tanto profectebatur
 affectu, si tamen illum cerneret mortentem,
 dolor illi duplicaretur & tristitia, ut autem
 hanc euitaret, illum seorsum discedendo dese-
 re. *Non uidebo mortem suorum.*
 Notiam dignum a uerbo D. Chryso. de
 Noe: dum enim Deus mandum aquarum
 proponit diluuium submergere ipsam in arca
 conclusit sic ut nec rima pateret illi aperta,
 aut fenestra: quia nemo eius se Dominus zelo-
 rum itatuit obitorem, cum illam deforis
 ipse concluderet, nec hoc ipsi Noe commi-
 sita, quamuis de uita ageretur, si non diligen-
 ter aduigilaret ne per eam aquae subintrarent,
 quibus arca ad ima demergeretur: *Et inclusit
 enim Dominus de foris.* Vis nosse rationem,
 quaerit D. Chrysol. *Ne posses videre iustus
 generalem interitum creaturarum omnium in
 aquis:* Non etenim cor eius sustinere po-
 tuisset, videre quemquam in aquis bachiis
 suis lactantem, non affligente remedio cum
 illi licitum non fuisset quidquam illi aduere
 quo apprehensio mortem euadere potuisset
 imminentem; & si Noe tam iuste conspici-
 set spectaculum, piissima illi pra dolore
 uiscera dirupta fuissent: ut autem tanto
 nequaquam dolore cruciaretur, & merore
 non opprimeretur mortali; Noe in arca tanta
 mente & sollicitudine conclusit: *Ne posses
 videre, etc.*

Piccepsit Deus Lot ad egressum de Sodoma,
 quatenus ab incendio curatum illarum
 luxuriosarum seruetur ipse totaque domus
 eius immunita; ut praecaeant sibi ipse, vxor,
 & filij, ut quamuis uoces audiant tristitiae
 igne consumptorum genitus, dum montem
 ipsi sursum ascendunt ad locum refugij,
 nullatenus eorum aliquis oculos suos ad
 ciuitatem reuertat; quis uero vxor Lot
 clamoribus mota percontatum forte suorum
 am corum, oculos ad ciuitatem compatiens
 reuertit, illam Deus in flammam salis commu-
 tauit. Ad quid ergo Domine ista pra nouitio?
 Ne Lot cuius, famula occasio aliquid
 molestiae praederetur, quae cor illis medum
 sunderet, dum flammis cernerent homines
 Q. q. q. 2 con.

VII.
 Nec
 Noe
 mundu
 diluuiu
 pereunt
 Gen. 7. 16
 D. Chry
 Hom. 24
 Gen. 25.
 in Gen.
 To. 1.

VII.
 Lot pra
 capitur
 re Sodo
 mam vi
 deat
 euerfam.

concremani quibus nulla possent ope succur-
tere: de hoc etenim ex oculis sumit incrementum,
Si hac fieri potuerint in Noë, qui pater
non erat omnium morientium: atque in Lot,
qui flammis exultans nulla tangebatur affinitate,
quid fieret, si pater filium videret morientem?

VIII.

Sedecia
cur oculi
post fi-
lioriam
necem
eruantur

Quando Rex Nabuchodonosor cepit Regem
Sedeciam, crudelis illum & acerbiorem volens
examinare tormento, proponit filio illius
ipso spectante cruciari, cui & illico binos
eruit oculos, & carens visum ferretis capi-
tium adripuit, sibi perturbans quod oculi illi
patrem non possent acerbiorem post hac tor-
quere cruciata, quam cum videret matris suae
conspicere suo crudeli manu trucidari: &
peractam iam vitam dolens experientia, iam
nullam superesse gratiam malum quod videre
posset, nec aliquem posset tyrannus acerbius
exercere, quam si patre spectante filios matris
meiet. Hoc maxime Deus resaggetat per
Iliam in eo qui offert sacrificium in pauperum
praedictum: ut autem Deus huius
peccati declararet gravitatem, quantumque
iple ex hoc generans patiretur dolorem, alteri
non comparat nisi illi, quo pater consecutus
dom ipso intente filius offertur in holocaustum
concremandus, Quasi qui victimam filium,
in conspectu Patris sui.

Eccle. 34.
24

§. 9. Probatur in virgine maximam fuisse
eius dolorem, quod filium oculis suis videret
morientem: etenim talis intuitus affligit
amplius materna pectora, & multo
magis huius virginis, qua reliquas matres
longe superabat.

Orat. 41

Expendit D. Gregor. Nazianz. quod
equamvis eximius sit patris amor, abique
tamen illa comparatione firmiter multo
est matris: quia communiter amor in mulie-
ribus feruet ardentior: in tantum ut David
explicaturus quam esset Ionathas cunctis
gratus & amabilis, dicit Amabilis super amorem
mulierum q. d. Multus est amor, quo mulieres
feruent. sed superat hunc omnem amabilis
Ionathas. Ratio est: quia cum sit corde valde
tenera citius ac vehementius ardet in illis
amoris ignis. Ex his elicit praefatus Doctor
extra omnem comparationem acerbiorem

fuisse in matribus luctum ex morte & iactura
filiorum, quam in patribus: ut autem hoc
confirmet comparat sacrificium Abrahæ cum
innicta matris Machabæorum constantia, &
hanc firmiorem fuisse probat, quam sacrificium
Abrahæ: robore namque valore, quo filios
deret morientes nullum passim deliquit,
quoniam matris ad mortem horrida materiam
& in cruciatibus innicta confortavit. Grande
fuit, (nemo negat) illud Abrahæ sacrificium
quo filium Isaac ex Dei precepto Deo pro-
ponit holocaustum immolare: ut aliter
expendimus: etenim singulis verbis quae
nova sunt confectione cor illi ardere pro-
focatur: Tolle filium tuum Siqui leu vi-
multum filio afficiatur toto vitæ & decem
plus tamen iam gratulatus: tunc etenim
clarius cognoscitur conservanda in illius
naturam suam suamque memoriam: unde tunc
amore protequitur illum patri: ut autem
conferat quanto hoc in casu Abrahæ amor
filium diligeret, iam senectute graui, propter
illi Deus ut hunc illi filium offerat in holo-
caustum: Tolle filium tuum Reducit illi in
memoriam iacturam non lenem ex eius
morte, ut tanto foret illi molestus tantum
& preceptum quo hoc illi facerendum iube-
bat, atque ut aurum eius furis excutaret,
adit: nigenam: cum enim esset pater vir-
genitus totus in illo patrum pectoris amor
colligebatur. Et quamvis hoc ad acerbum
sufficeret luctum, illis verbis ita materiam
pronocantibus non desistit, sed alia subiungit,
quæ cor acius pungant & periment.
Quem diligit: erat quippe non vulgari
amor, illum autem seducere ad mentem,
quando iam filium erat amittens, nunquam
non dolores illi renovabat acutissimos.
Et super hæc omnia non sine illo compellat
risus Isaac, ut in acerbius verteretur hoc illi
tormentum & plangit, videt, quod illi
debeat vitam adimere, qui risus illi obiecta
infuebat maiora, dum eius fruetur gaudere
societate. Fortius notum lingit & amantem
illi dicens: quod paterna debeat manu filium
immolari: Offeret: non ait: Dabo: recem
videlicet alter offerat: nequaquam: sed in
iple ut sacerdos immoles holocaustum, &
propria tu pater manu filium obtuleris
eum mihi consecraturus: Offeret: Tu ipse
tuus filium manibus interfices, & coctes

mabit hoc enim genere supplicij morietur, tandem dum montem ascendit, dum filio
 igne scilicet in holocaustum. in quo nec
 lamendandi superstitio cunctas. Si illum sus-
 pendit vel tantum capite truncaret, su-
 pendit illi corpus: si ferax illum delecterent
 ossa superessent, quibus vel tantillum tristem
 pelleret animam delinere: verum non vult
 eas parti servari reliquias, ne vel minimus
 daretur locus portaque consolationi.
 Tu solus illum sacrificia, nullus te comi-
 teret nulli tuas communices angustias, ne for-
 te et hoc solamen aliquid accipias, et vulnus
 edepert adolescentis animam tuam pertran-
 scar, & hoc non contendo fiat sed post tri-
 dum, quatenus interim nec comedat
 Abraham, sed lacrymetur ingemiscat, pro-
 fectans, paternumque pedus inter spinas
 velutur, agonizet & cum amore deceret,
 pignet cum cogitationibus & affectibus
 dicitur patris, quae dolotis vulnus acerbis
 exacerat, Flora peti, ut cum in monte
 se denotando sacrificet, ut in terris sepectus
 eius ams ingratissimus & infirma ex illo
 alieno montis dolores fatigetur, Et quamvis
 hanc etiam lapidum possent pedus confin-
 gere, & cordis viscera emollire: non tamen
 hac tormentis sufficunt, sed graviora con-
 gerunt, illi q. mandata: ut Sarze: hoc hanc
 menta communicet, quae tantis annis huius
 auda filij stercis vixerat ut dolores stercis
 ex eius morte duplicentur, sique dolor eius
 tanto sensibilibus ex illo quo sciebat matrem
 fore cruciandam. Et quamvis hoc neget
 telegibus, affirmat tamen D. Greg. Nyssen.
 Qui a 5. synodo Secunda Nyxeno auditur
 Sarae Patre) & frater illius carne & spiritu
 D. Basilii idem confirmat, dicens: quod Sara
 signa Abraham tanto viro coniux optime a
 viro suo in Dei iustitia obedientia, & spe
 futurae vite in hoc filij sui desideratissimi
 sacrificium consenserit, quem ipsa n. dum
 pepererat, sed etiam educaerat, & iam astate
 reoscat florentissima adolescentem. Ne
 verendum est Abraham hoc illi significasse
 non ex singulari Dei praecepto, qui voluit, ut
 noster mentorem tantis sacrificij participes
 essetores, sicut etiam ut in hospitalitates
 praeceptionem ad meritum cum viro concu-
 rret: nisi et illam ad opus tanti meriti
 secum aduocaret, nec non ut dolor augetur
 ma iudici quo matris pia viscera affligerentur;

ligna ferenda imponit, Deus cor illud estre-
 mis angit agonis: quibus enim oculis Abra-
 ham filium cereret hultu sui humeris ligna
 defertentem? Quibus manibus gladium ferret
 & ignem, inquit D. Chrysol? Loquebatur
 Patri filius: *Pater mi*: hoc solum sufficit ver-
 bum, ad lancinanda viscera iusti hultu. Nos
 ipsi qui compatimur balanti iam ad lanienam
 paratæ, quam ergo contractum foret. pater-
 num pectus hac voce concussit? Filius: non
 posthac futurus filius, manibus eius interi-
 mendus qui te genuit, patris amantissimi. Et
 hoc non timeat etiam latronum filij? *Ybi est*
victimam? ignem video gladium & ligna,
 victimam tamen non aspicio. Quam constans,
 quam forte responsum. *Dominus prouidetur*
sibi victimam, filij mi, hanc autem omnia nono
 Abrahæ viscera dolore lancinabant Collectis
 lapidibus aram extruit, ligna componit,
 oculos filij charissimi velo obnubilat, pedes
 manusque stringit, ligno superimponit, gla-
 dium extruit, brachium auollit ut propria
 feriat viscera: sic namque D. Paulus filium
 appellat Philemoni scribens de filio suo
 Onchimo: *Rehee viscera mea*, & ictum intemat.
 Quod tormentum latroni inflictum est atro-
 cius, etiam in carceribus ipsi vinculi que
 Tyrannorum: hoc ergo pater credentium
 Abraham conficitur: ita consentio D. Basilio
 qui mo & D. Greg. Nyssen. *Abrahami ani-*
mas, quasi tormentis adhibitis probatur &
exploratur. Non vnum tormentum sed multa;
 in qualibet enim harum circumstantiarum
 Abraham noua & diuersa tormentorum
 genera sustinebat, corde supra modum attrito
 doloribus. Patrem hunc atende qui viuum
 sit exemplar patrum qui ex morte filiorum
 suorum n. mia torquentur afflictione.
 Multo tamen molellius, inquit D. Greg. II.
 Nyssachitor fuisse sacrificium & acerbiorum
 constantiam matris Machabæorum: quando
 quidem animo tanto constans steterit, ut
 videre potuerit non vincum, sed tot filios
 morientes, & exclusa omni socordia aut
 mentis abiectioe ipsa filios hortetur & ad
 tormenta toleranda corroboret. Notat autem
 Maresus Victorinus Magister D. Hieronymi
 quod absoluto filiorum martyrio, pater &
 mater occubuerit, non ex vulneribus illi per-
 pic.

Ad Phile
mo v. 20.

L. de Ma
Chabæ

Q. 9. 3. pig.

1. Ma
cb. 7.

1. pignorum forum multa diraque susceperat; diuina, quæ circumquaque volitant & nos
 2. Cui fauere videtur s. Pagina: Nouissimè virg. inueniens vbi tandem requiesceret, pedem
 3. Et post filios mater consumpta est. Notandum arex fixi & quiesciti in Christo Domini
 4. verbum illud: Consumpta est. Quo namque per arcam figerato, in qua mortales filii
 5. pede filij supplicis exercebantur, eo & mater diluuium aquarum euaserunt vniuersales
 6. mæsta consumebatur. Sicut alibi Spiritus S. anxia & sollicita. & mæsta quærit per vices &
 7. vt ostenderet quod Isaac mortuus sit, a rate plateas amaritudinis Hierusalem situm ubi
 8. grauis, auique conlumpens. hoc vterque charissimum, vt ex eius aspectu cor tuum
 9. termino: Consumptus erat mortuus est. Et de animaque quiesceret. Porro si reuera ad arcam
 10. Iob Consumpta fuit dies eius. q. d. cum filios columba quam emisit Noë vt reuocaret
 11. natolque suos morientes vidisset. & ipsa diluuij exploratricem in ea non inuenisset
 12. in ort uacorum; eo plane modo quo dum cere spinas, quæ grauius illam pungerecunt, quæ
 13. consumitur candelæ, dicere solemus, quod & illa foret columba, neiciens vbi pedem uult
 14. ipsa consumatur. Noni Iose, huius aliquid fen- figeret? Et tunc postquam per omnia volans
 15. tue, nec eam hac morte defunctam calspirasse multamque sangata, nec inueniens vbi fessæ
 16. Sed ipsa v detur in hoc manifestari veritas requiesceret, reuertitur ad arcam, vbi requie
 17. in eo quod diximus; cum in hac hora sperat inuenire, dum intrat in eam, inuenit
 18. nihil amplius scribatur, aut ty: animum in vnde truciētius vulneretur, & acerbissima
 19. matrem effertuisse, nec crediti facie est, spinas, quibus illi pedes viceerunt, perpede
 20. quod ipsam à tormentis immanem liberam, quantus futurus sit ille dolor huius castissima
 21. que dimisisset, si ipsa vna superfuisset. Iam columba? O virgo castissima, huius quæ
 22. igitur estis it dolor extremus ex conspecta diluuium portatum & tormentorum densitate
 23. morte tot filiorum: ad hoc etenim punctum arcam illam filij tui inuenerat? Peruulsa
 24. matris huius dolor exereuit. columba diuina totum hoc videri: non
 25. O Virgo Sanctissima, & quis pro rei enim in toto inueniens vbi requiescat post tunc
 26. granitate tuam exsiret animi tristitiam? Cœlestium nubibus obducitur, sol patitur cœly
 27. Iuxta crucem, quod stabas contuens morien- sim. Pater recessit, quin & ipse filius se laqueo
 28. tem in ea filium quem tanto diligebas affectu? catur ab eo derelictum: Vt quid de reliquis mor
 29. quod oculi tui qui tam distinctè vixnas ex- turgent Angeli pacis, Apolloli fugerunt, vltim
 30. pendunt quibus afficitur, sint adeo proximi, torum executionem, in his singulis habet
 31. cerentes hæc illum cuncta tolerantem? Heu vbi requiescas? Ad arcam reuertere, quæ
 32. Cant. 7. 4. Domina sponsus ille cœlestis tuos contem- in summitate montis Caluarie ad filium tuum
 33. platu oculos, & hoc quod per illos in Christo confuge. Heu Domine mi, hic omnia perat
 34. considerant, quem in cruce æternis morientem, sunt & tormenta; si oculos aspicias, quæ
 35. atque de illis sic tibi loquitur: Oculi tui sicut lætabatur obtutu, nunc illos æternis flagrant
 36. pisina in Hierosolymis sunt in porta filia multitu- coopertos: si manus inspicias, à quibus olim
 37. dinis. Stimules sunt puleine Heiebor: qua id benedicebatur, illas modo conspicias harpo
 38. omne representant quod in ciuitate peragitur. ginibus durisque clauis transfossas. Si pedes
 39. O quæ aperti sunt virginis oculi: quidquid e- attendat, quod tones vultu suo apposuit alo
 40. nim in Christo fit, quando videt illū occum- randum, illud modo considerat apertum &
 41. bentem, cordis eius intima peruadit Videre dylatatum. Si corpus contempletur quod
 42. illum in cruce exaltat: pusillima eius viscera pulchritudinis erat prodigium, atque ex in
 43. exerceat: audire illum postulantem potum, membrorum propo: none suauissimum spolia
 44. aspiciere coangultatum, æternæ spiritum suum eulum, spūs iam hæret, vulneribus, & vici
 45. emittentem, reflexiones quam excitabat cibus execrabilis. Si oculos in faciem exten
 46. in anima eius doloris acerbissimi: nam vt dia, quæ fuerat olim consolationis recepta
 47. diximus, necesse fuit eam singulari Dei sulcici- culum, nunc illam videre est ita defiguratam
 48. subsidio diuinoq; spiritu ad vitæ suæ con- vt ipsa matris sit doloris excruciatæ: non habet
 49. seruationem; nec non singulariter fuit gratiæ prodigium vitam conferuare integram tot
 50. Noë. vbi requiescat: peris redum late uanitas &
 51. mortalibus transfixam angustis. O columba tormentis: Stabas iuxta crucem.

II.

Virginis amor huius omnibus antefertur.

Cant. 7. 4.

IV.

Allegoria de columba Noë.

10. Quia Christum filium erat solius matris
sue sanctissimum esse sententiam quam
omnes matres suos diligebat: unde fuit
in ipsa dolor ex eius morte molestior.

omnes matres in suis: alij namque filij sunt: erat so-
patris & matris: sicut filius de utroque
participat natura, sic amor inter utrumque
diuiditur. Christus autem tantum est filius
virginis: filius fuit sine patre in natura
humana quam accepit a matre: Non ex virili
semine sed mystico spiramine. Et ita dixit
Euangelista: peperit filium suum virginitatem,
peperit filium suum: notum est omnibus quod
si illum peperit filius eius esse debeat: unde
videbatur verbum illud suum, esse se perfluum,
Nihilominus optime dixit suum: et declararet
Christum Dominum non fuisse conceptum
ex virili semine, nec habere Patrem hic in
terra sed solam suam SS. Matrem: nam illum
Spiritus S. obumbratione castissimo suo
stero conceperat: qua de causa nullus ita
matris suae filius est ac Christus Dominus,
filius est acratiss. Virg. quia filius erat solius
absque patre matris: unde magis suae quam
ceteri sunt materu suarum filij. Ex his inferitur
quod etiam in naturali amore, quo virgo
purissima, filium amplexa est, fuerit ipsa
seueratissima, cum enim Christus non nisi ab
ipsa sola naturam haberet humanam, absque
societate Patris naturalis hic in mundo, non
erat amor hic diuersus, sed virgo ex se ipsa
illum diligebat, & etiam ex ea parte qua
Pater eum diligere: unde tenerius illum
amabat, quam omnes matres filios suos. Si
huic igitur adiungas amorem gratiae &
charitatis, qui supremus erat inter omnes,
quo cunctae creaturae Deum dilexerunt,
multo feruentiorem quam ardentium Se-
raphinorum: qui supremos exprit gradus
amoris quo Virgo filium complectebatur.
Ex altera parte plane infinito merebatur
filius hic amore diligi: puncta sunt haec, quae
Virgineae dilectionis erga Christum testantur
magitudinem.
Ex amore rei alienius inferitur dolor ac
tristitia ex eius amissione: cum talis igitur
sit virginis amor qualis erit illa tristitia,
quam illi adfert conspectus filij sui in cruce
morientis? Quando Ioseph Praeox Egypti
retinere si i voluit Benjamin, proposuit illi
Ruben acerbissimum cordis dolorem quo
patris Iacob viscera ex alienia sui sui volue-
rantentur, quem tantopere diligebat, quem
si a latere suo & oculis certicet creptum,
optimus senex ad portas mortis deduceretur,
quod

Mater eius. Amplius exponit Euangelista
Mater inmensa fuerit virginis tristitia,
dicens nobis: quod dolor fuerit matris, quae
ad crucem stabat videns filium suum dira
passentem, tantisque momentem angustias, &
quem iam vt mortuum lugebat. Quanto
aliquid amatur affectu, tanto lugetur
etiam amissio molestius vt diximus. Affectu
profertur integritate fidei famulum, qui
marito tuo composito creditam sibi uber-
nat famulam: moritur hic tantam ex eius
obitu concipit tristitiam, vt nullam admittat
conuoluntatem. Dominus, cur tanto dolore
vehementer? quia moleste fero huius mei
famuli discessum, quem plurimi faciebam
hic est tantae caelestis iustitiae. Multum est
dolor: ac sine ulla comparatione multo gra-
uio est tristitia ex nece filij: quantumvis
cum ames famulum, aidentius tamen filium
diligis: unde filij mors est amarior. Et licet
haec tanta sit tristitia, formus tot stringitur
muleris molle a ex mariti sui discessu, quem
in corde suo vitaeque charius complectebatur:
quia amor erat ardentior. Virgo plurimum
amabat Christum. Mater eius. Primor amor
erat matris, qui supremus est modus iudicio n-
naturae: sicut mater vitulum amat filium, ita ego
te diligam frater mi Ionathas. Nullam aliam
causam maiorem hypetolein qua amorem
suum quo diligebat Ionathas. testatur
quam dicendo quod cum vt mater filium
complecteretur, qui amor ceteris p: mam
erit. Quotus fuit ille dolor quo Si nauis
vires ingemunt dum illi filius emortuit, tan-
tus vt illi loquebantur a demerit, nec villas ha-
berent vires nisi quibus se peius prosierne-
ret. Eder nec eum d: mitteret, donec e tumulo
filium reuocaret: quia matris ardebat a-
mor flagrantissimo: & supra modum do-
lorem prouocat in maribus iactura & mors
filij: gratum vnicui, qualis erat hic Sona-
mistris.
Dominus nostra Virgo Maria maiorem
habuit in filio suo partem quam reliqua

quod illi verbis probabat elegantioribus :
 Igitur si intravero ad seruum tuum, patrem
 nostrum. & puer defuerit, cum huius anima
 pendens ex anima illius, videlicet cum non esse
 nobiscum, morietur. & deducet famulus tui canos
 eius cum dolore ad inferos. Domine, penderet patris
 nollet Iacob vita, ex vita Beniamin hac
 ablata, & illa quoque auferetur, & spiritibus
 Pater nollet foam cum inferni doloribus
 absolueret. Ex his dolorem Virginis licet in-
 ferre, quando vidit filium in cruce expuan-
 tem : cum vita sua ex Christi vita penderet
 propter amorem, quo mater illi afflictebatur.
 Gravillimè doletis si molaris tibi dens
 erueretur, eo quod carni fissuri inhiereat, qui
 si ab illa euellatur acutissimum hoc tibi
 infligit cruciatum, sic ut tibi cum illo anima
 quoque euelli videatur. Quam profundè
 infixæ erat vita animaque Christi cordi vir-
 ginis Sacratissima eiusque penetralibus ? Si
 vita Christo auferatur, quid hoc aliud, quam
 quod cordis virginis particula pariter eruat-
 appende quam dolenter filium suum videret
 expirantem ? Matronam considera genere
 conspicuam, cui natus esset filius obedien-
 tissimus qui curam eius ageret, matrisque
 foret ut lumen oculorum gratissimum : fide-
 listimus matris, qui nulli rei ita studeret
 quam eius consulationi & delictis : charissi-
 mus frater illi semper ad latus quibuslibet
 occurrens necessitatibus : Pater amantissimus,
 qui sub umbra protectionis suæ illam futi-
 peret indemnem, de quo nunquam timere
 posset aut suspicari quod eam aliquando esset
 defecurus, aut in aliquo defuturus : quanto
 hæc solamine lacta intraque requiesceret quod
 si hotem aliquis deficeret, non leui torqueret-
 tur hæc Domina afflictione : quia in quolibet
 eorum pars magna deficeret : illi suæ conso-
 lationis : porro si simul omnes exciderent
 quanta foret eius afflictio, quanta desolatio :
 cum id omne perderet, quod dolores illi posset
 poenæque allevare ?
 Hoc Anna Tobie mater testatur, ut
 generalem exponeret consolationem qua in
 illo omnibus his finebantur quæ modo
 proposuimus, dum vniuersaliter enarrat cristi-
 tiam quam ex filij sui iactura & absentia sen-
 tiebant, & omnimodam, quæ potiri poterant,
 recreationem : *Ben heu me, fili me, ut quid te
 Tab. 10. 5. misimus peregrinari, lumen oculorum nostrorum,*
*batulum fenestris nostræ, filium visus
 spem posteritatis nostræ. Omnia simul in te
 habentes. Imaginare & uisum Christum in
 B. virg. in spouum suum patrem, filium, &
 fratrem. in ipso quippe solo omnem potest
 bar consolationem, quæ in his omnibus specia-
 potest : illo deficiente, cuncta ipsi deficiunt,
 ut verè lamentari possit : Et ego quæ sol bar
 duo mihi venerunt & uisum & fratrem.
 Orbatur filio & spouo suo, quid faceret
 quo perget ? O dolor ! O lacrymæ ! O Mater
 rebus omnibus quas afflictas nominat quæ
 tuilior : Et si dolor matris ad extremum talis
 peruenit, quando filium suum vidit emen-
 tem, ut illi vita defeceret, licet illi contra
 matri, de qua scribit M. Fr. P. Ludouicus Gu-
 natenus, eius in Portugalia filius gladius
 fuerat adductus truncandus, & impleto more
 decereto, abscissoque capite statum in
 illud loco publico fixum spectandam propo-
 netur : cum autem mater affectu non
 sequenti videre desideraret caput, eo postea
 est, quod cum uisisset eodem die mon-
 corruit. Si hoc igitur dolor efficere uerum
 pro filio qui non tanto dignus erat amore
 quanto Christus diligendus, quid de Virgine
 sentiemus, quæ sola molesta quam unquam
 simul matrem uici sui filij mortem celebrabat
 quando vidit illum crucifixum, quam
 diligi merebatur infinito ?*
 §. 11. Ita vicina astat virgo Domina
 stræ cruci filij sui, ut in ipsa uideat
 crucifixæ, eosdem in corde suo perferens
 cruciatum, quos Christus in corpore uide-
 bat, ut non haberet quo se verteret
 tum inuentura.
 Sicut iuxta crucem filij sui virgo probat-
 sissima in corde suo eandem recipere
 ciatus, quos in corpore suo sanctissimo
 perfererat, & ita uicta, ut in iudicio
 sit e uere crucifixæ. Quæ propter sicut Christus
 in ipsa rotæ oppressus angustis, ut ad illam
 se possit patrem vertere, nisi cruciatum illi
 renouentur uno multiplicentur : sic & uirgo
 matris, ad quam libet se patrem vertat,
 non aliud inuenit, ita cruci proxima, nisi
 cordis fissuram sui dolores augetur, hoc
 modo

volo pendet in cruce Salvator, ut si ex
 aliqua parte quærat sibi lumen, manus
 videntur tormentum. Si locum capiti suo
 quærat cui lassum innotat, ut erat spinis
 circumque coronatum, quam primum
 lignum attingit, tempora eius diuini spiritus
 perfodiant. & cerebrum penetrant ex illis
 acutioribus. Si manibus velit corporis com-
 mendaræ sustentationem illisque vim inferre,
 ut pedes corporis pondere prægrauerent, ut
 sine clavis confixa, vulnera clavi dilatant
 amplius, quibus confignatur, nouumque
 nulli periculis cruciatum. Si ut manibus
 vel paululum succurrat, conatur pedibus
 inani, eosdem gradibus euulcerat. Si lignum
 homini contingant, ut flagris sunt aperti &
 confixi, & eorum sunt renouata vulnera ex
 crudelissima cruce inconfutibiles detractio,
 quam tenax illis copulauerat sanguis quem
 effuderat, quando tanta illum feritate, post-
 quam flagellauerat, ea vestierunt: totum
 denovo corpus affigitur. Vnicæ huius mœstis
 representatio sunt illa, quam dicit Iob quãto
 "ut iniquum eiecit lepra iue totus con-
 spersus, nihil aliud habuit, quo vulnera sua
 demulceret, nisi restam languiculæ, quã
 purulentem abstergeret lepram, cuius aspe-
 ritas & dardis noua in illo vulnera pronoc-
 uat; & vetera recidescerebant. *Perussit Iob*
vulnere pessimo à planta pedis usque ad verticem
capitis, qui restam faciem radebat, fidens in sterquir
ista. Talis hodie Christus in cruce præponitur
à planta pedis usque ad verticem, sicut pla-
ntaque cooperitur dolorosissimis: si namque
tenax enim atque odore infuso velit corpori
crucis illud ligno componens, eius asperitate
& duritie denovo vulnera aperiantur, & acu-
tilissimas, nouisque pronocatur cruciatos. O
dolor immensus! hunc in cruce Christus
si hinc: & hic ergo ille est, quem ipsa virgo
uacere tolerat: nec enim habet quo se vertat,
et nisi cum doloris sui grauissimo incrementis
et dabitur merito crucem.
 Et meo quidem iudicio, ubi Virgo illa
 in cruce adhibetur, eadem quædam formaba-
 tur ex partibus Christi ad illas quas ipsa in
 cruce suo patiebatur. Accedit proxime ad
 hoc insepellimus, quod in Christo
 feruntur operetur, clavi, spinæ, flagra & languis
 effundatur copiosus: quia Christus effudit
 omnem quem habuit sanguinem in cruce
 oblatione: imo quod modicum supererat

illa que foris enuntiantur: ita ut eadem sint
 verba, idemque ictus qui in parte resonant
 interiori, & quos edis in exteriori: sed in loco
 interiori fortius formari videntur verba, &
 audiri verbera. O Virgo purissima, cor tuum
 castissimum speluncam seu antrum esse dixerò,
 in quo verbera resonant tormentorum, idui-
 que flagellorum, clauorum & lanceæ, quibus
 Christus affigitur: nec non opprobria, con-
 uitia, & calumnie, quibus ab inimicis indignè
 laceratur iam in cruce suspensus: ut autem
 illi vicina adsit Virgo mater, quid hoc aliud
 esse credideris, quam os speluncæ voces edere
 & cedere strepitum: etenim hæc omnia illa
 spectatrice peraguntur, Christum his tunde-
 bant verberibus, Christo crucifixo blasphemias
 illas irrogabant intolerandas: sed multo
 viuacius illic intus in purissimo corde Virgi-
 nis audiebantur: etenim in interiori eius parte
 echo formabatur pernarum, quas Christus in
 corpore suo patiebatur, & multo amaritius
 recipiebat cor SS. Matris dolores, sensisque
 molestias, iniurias & opprobria Christo suo
 suo irrogata. Idem sunt dolores & tormenta
 Christi, etique SS. Matris in illo quasi in ore
 speluncæ verberum excitatur strepitus: illa
 quippe in corpore suo SS. sustinet, sed in
 interiori cordis parte SS. Matris audiuntur:
 etenim dolores illos omnes et proprios
 tolerabat intus in anima, atque in tanto
 strepitu reflexiones illæ percipiuntur, ut
 valeatur, quod grauius ipsa pernas in corde
 suo sentiat, & angustias, iuxta quod gra-
 uiores sunt animæ quam corporis afflictio-
 nes.

Precepit Deus erigi in tabernaculo suo
 duo altaria sibi vicina: vnum ex parte vna, &
 alterum ex alia. In vno, audiri vult & exerceri
 instrumenta ferri, quocirca in illo sanguis
 effundebatur: atque in altero operari ignem,
 quo thus incendatur: ut in illo carnes offeran-
 tur, in hoc autem odoriamenta. Mirabile
 mysterium tabernaculi in monte Caluarie:
 bina hic eriguntur altaria Christi & Mariæ: in
 vtroque sacrificia dedicantur tormentorum,
 pernarum & dolorum mortis Salus eius, sed
 hoc insepellimus, quod in Christo
 feruntur operetur, clavi, spinæ, flagra & languis
 effundatur copiosus: quia Christus effudit
 omnem quem habuit sanguinem in cruce
 oblatione: imo quod modicum supererat

Ille qui Bapt. de la Nuza Tom. IV.

K r e c u l

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

19. *Joan. 19.* "cuspide lancee voluit elici: *Ex continuo exiit*
 " *sanguis & aqua.* In B. Virgine operatur amoris
 " ignis, quia erga Christum se nec eximio, Deo
 " in sacrificium offert eadem penas, dolores,
 " & tormenta, quibus sibi cordis intima
 " torquebantur, sicut Christo corporis sui
 " membra. Sicut autem, ignis ferum superat
 " acuitate: molestior est iniuria, quam Virgo
 " sentit in anima, quam dolor ille quem
 " Christus in corpore, ex ea parte, quae bona
 " sine mala animae, potiora sunt quam corpori:
 " *Sistat iuxta crucem:* et enim in corde suo
 " eodem quos Christus in cruce, perculit
 " dolores: unde erant in illa fletu: *Christi*
 " Praenoverat Deus quam proprius, miris
 " esset matri dolor, quae filium spectaret
 " aspirantem: & quia eo vique augeri pote-
 " rat, ut mors filii a matre conspiceret, illam
 " interimeret, veluti in matribus leuamen huius
 " tormenti praecanere, et am in animalibus
 " Deo consecratis in sacrificium, Quapropter
 " intuetur: ut eodem die ovis cum agno non
 " occideretur nec immolaretur: hanc autem
 " rationem huius praeccepti adducunt *SS. PP.*
 " quia contingere poterat, ut ad eandem la-
 " niceram occurrerent sibi ovis & agnus,
 " & ovis agnum cerneret immolari: quia
 " vero matri propria mortis pena sufficiebat
 " prohibet Deus ne alia gravior illi pena
 " infligatur, nempe ex morte filij sui, quem
 " videt sacrificari: oculi namque matris, quae
 " filium cernit morientem, licet ovis, sic
 " nullo praedicta iudicio tamen ovis mortem
 " sentit ut propriam, unde hoc Deus lege sua
 " fieri prohibuit. Illam penam, utpote adeo
 " gravem cum, nolit Deus ut ovis patiat, ut
 " mater agni, iam immolanda, decerneret Deus
 " ut Virgo patiat, quia voluit illam martyrem
 " et tollere illustriorem & martyrio quidem
 " illustratissimo nempe eodem quo Christus in
 " cruce occubuit: ut autem per illud fieret
 " illustrior, non permittit ut aliud quam id quod
 " Christus, ipsa patiat, Et hoc quomodo fieri
 " si praesens adit, & vicina cruci dum Christus
 " in ea patitur: et enim ipsum intuetur morientem,
 " ut propria mater, & amore flagrans arden-
 " tissimo, gravissimè in corde suo eadem susti-
 " neret tormenta, quae filius suos in corpore
 " tolerabat. Et igitur si concedatur illi quod
 " ovis interdictum, cuius agnus est immolandus
 " ut praesens adit d. umi sui Christi sacrificio

quatenus Deo singulari illam auxilio fulditur
 te, in corde eius dolor ille perferretur moris
 filij sui de siderat simili, siatque que martyrio
 eius tanto gloriosius.

§. 12. *Christus B. Virgini simul non ad-*
scribit matris, quando ille de cruce lo-
quitur: quatenus martyrium eius simili-
foret illi quod ipse patiebatur ad verum
Patre suo destitutus.

Verumamen hoc amplius exortemur,
 Crux Christi ea fuit, ut omni delictorum
 solatio moreretur: hoc igitur modo patitur
 proximior cruci Christi adibat Virgo sic
 novetur hoc non esse simpliciter mon. His-
 tatus est Dominus suos sequaces: *Qui vult*
venire post me, tollat crucem suam & sequatur me.
 Crux Christi ea fuit, ut abique vicio
 pateretur: unde sic ait: *Veni in altissimum*
maris, & tempestas demersit me. Cape similitudinem
 dinem: quanto navis maris infesta turbata
 tempestate, nulla affluget navis consolatio,
 si caelum incruentur, decidit de nubibus,
 umbres, grandines, tonitrua, fulgura, radii
 igniti, scintillae, et eam absorbere vellet exten-
 tur: si ad latus hoc se converterat, perferat vortus
 qui navim a tramite recto quo tendebat, au-
 tate si ad aliud latus, alius spirat turbo, qui
 navim ad scopulos in frustra, turbulenta
 comminuat: nulla parit porta ad quam
 pullando, via illis aperitur. quae de tempesta-
 te liberentur incolumes: omnia dicitur con-
 clusa, ne miseris solamen adveniat. Talem
 fuisse Christum in passione sua, contemplans
 omni destitutum retr. gerit: nec enim in caelo
 repetit illud, nec in terra, nec in amicit, nec
 in novis, nec in Apostolis, nec in re aliqua, sed
 qua sperare aliquos possit. Hic ea Christi
 crux est, hoc eius illustre Martyrium, saepe
 pluribus in passione sua potius sunt lenientia.
 D. Laurentium craticulae ardenti impeditum
 caelesti Deus lenissime audent impeditum
 tantum, D. Tiberium, & D. Vincentium diuina
 sua gratia roboravit: his omnibus et sua parte,
 solator adfuit Deus cuius dono vires lenirent
 ad tormenta, minusque crucians perferre-
 rent ad tormenta. Quapropter adeo hilares erant,
 tantoque letiores quanto cruciatus erant,
 ac. d. b. o. r. e. s.

Glac

Chilium autem nullum affectus est sola
 non, ut quidem a patre suo celesti: quia
 ponit erat ille cui facti factio fiebat offensae,
 quam ex rigore postulabat iustitia, iuxta
 decretum in diuino suo conclusum consilio.
 quod Christus omnes illos cruciatus
 potestque patretur in istam grauitatis
 in se satisfactorem. Et in quantumque
 patrem suos respicebat oculos, porras omni
 no reperit oculos, immo etiam consolatio
 non totum pati fuit, & amplius pati, dolor
 omnia, omnia dolor. Vnum tangam modo
 quod angustias eius lenire poterat: & exocia
 tis grauis irritabat, dum eam intueretur croci
 sua straxim, & eadem in corde suo toleran
 tem, quae filius angustias: *Subat iuxta crucem*
 & absque illo genere consolationis sibi
 comparem: ut non habeat quo confugiat: nisi
 ad filij sui crocem, illum deprecatur, ut per
 illam patientiam illi tanto ferendo dolori
 largiretur: quia, quidquid sibi habet proxi
 mum, eum est, etiam & ipse dilectus disci
 pulus D. Ioannes illi vicinus nouum illi
 promocat tormentum in illa tam iniqua
 cum Christo commutatione, quando a filio illi
 subrogatur in filium: *Mulier ecce filius tuus.*
 Hoc enim nihil fuit aliud quam nouas ex
 plodere laguas quibus materna viscera lau
 crabantur.
 Multi SS. PP. dubitarunt, quid cause fuerit
 quod Christus hac occasione B. Virgini
 castissimae matris nomen subtraheret, tan
 tumque dixerit: *Mulier*. Quorum alij pietatem
 spectantes respondunt: quod noluerit ea hora
 matris eam nomine compellere, ne tristitia
 illam affigeret, nouoque illo nomine cor
 eius ut seculo irasceret. Dilectebat ex
 hoc mundo Christus materque eius sanctissi
 ma tantis ex eius absentia angustibus obreue
 hant, ut hoc solum sufficeret quo cor eius
 inextinguibile tantum premeretur inextinguibile, quam
 nec Angelorum nec hominum, complecti vale
 rent ingenia. Quod si Apollolis tantus in
 salute maior ex Christi absentia, quantum ap
 ple saluator illis aperuit, dum de morte sua
 iam illanti locutus, atque ad Patrem discessit,
 sic ait: *Sed quis hoc locutus sum vobis, tristitia*
inpletur ex amore & afflictione spiritus
inquam ex Christi absentia contrahatur: quid
uic B. Virgine nobis iudicandum? Ne vero

novo dolore matris augetur desolationem,
 ab illo tunc nomine & titulo prudenter ab
 stinuit, ne cruciatum illi duplicaret, sicut Isaac
 filius patri suo Abraham, dolorem exacer
 bant, quando iam ab illo immolandum illum
 sic alloquitur: *Pater mi*, patris illum nomine
 compellans. Legi tamen hanc & piam ap
 pto declarationem, & sufficit hanc eam
 esse quam SS. Patres assignant, ut eam
 uentremur, & praeceptum tutamque esse
 censuimus.
 Verum tamen ut proposito nostro loquamur
 apposite, dico: Eo tempore nomen subtrahit
 matris, & tantum ait: *Mulier*: ut per omnia
 matris suae martyrium & tormentum suo
 foret simillimum, quod omni uoluit dei tra
 tum finire subsidio. Dignitas matris Dei tanta
 erat, ut dicit D. Thom. quod quia iam in sua
 excellens comprehenderat infinitatem. Quis
 hoc titulo primum decorata & salutata fuit
 tanto cor eius gaudio delibatum fuit, ut
 eius iurata eam Angelus gratia plenam
 salutauerit. Non est hoc passionis tempus
 uisio uirginis opportunum, sed martyrio,
 dolori, peccaque dedicatum. In illo nihil sit
 oportet quod leuamen adferat, in hac igitur
 occasione titulus ille matris non audiat
 ex ore Christi veri Dei, ne per hanc vel
 minimum eius dolori subtrahatur. Unde
 sicut Christo in ultimo tempore instanti quo
 sperare poterat quoddam desolatus suis
 leuamentum, ex matris suae sanctissimae
 presentia, iam pendens in croce, grauiorem
 inuenit desolationis & mortis rationem
 in eo quod sciret materna viscera doloris
 gladio transfodi, atque certo quodam dicendi
 modo solamen illi defuisse, quod ipsa filio
 poterat exhibere: ita humiliter statuit ut illi
 sanctissimae suae matri deficeret vicinus,
 leuaminis penarum suarum recursus, titulus
 scilicet ille & nomen matris quo illam ea
 tempestate poterat honorare: quocirca illum
 omittit, & nomen assumit mulieris: *Mulier*
ecce filius tuus: ut eo modo tormentum illius
 & martyrium in corde ipsius foret absque
 omni genere leuamenti tenuissimum: sicut
 & suum in corpore erat quantum acerbissi
 mum.
 Ve autem haec amplius clarescat titulum
 eadem hora in locum suum matri subrogat in
 filium D. Ioannem: *Ecce filius tuus*: ut tanto
 mole-

10 43
 Secunda
 ratio
 1293
 IV.
 Ioannes
 Christus
 sub
 stituit

V. Inde Vir- ginis do- lor ac- crevit.

molesius cor eius hæc mutatio perturbaret. Replevit me amaritudine: acerbiorque castis
 Doctrina est hæc D. Anselmi, & etiam D. pizofocavit angustis: ita ut omnia
 Augustini qui prius illud dixerat, quod Ioan- nis doloribus quibus redundavit pie-
 nem pro se commutando, amariorem B. Christi corpus: & ipsa quoque pleatibus
 Virgin. tristitiam ingesserit; sumpsit enim daret.
 iacturæ dolor incrementum, dum illi discipu-
 lus pro magistro subleuitur, & pro creatore
 creatura, & pro Domino seruus, Evæ Abel
 subrogatur æquivalens, unde & solamen
 accipit. B. autem Virgini nequaquam: unde
 dolor accrescit illi, & tormentum. Conatur
 vi illum ex molestia sibi turis subit ret.
 Et quando elapsus postmodum, sepecento
 socero fidelis seruerat, iamque maioratum
 anima suæ speraret nempe Rachel in sponsam
 sibi tradendam, tantum perfidus molitur
 Laban ut pro Rachel: Liam subleuit. Quis
 ve: bis explicet moerorem quo Iacob oppri-
 mendus erat, permutacionem æticens adeo
 disparem in sponsa sua quam ex toto corde
 desiderabat? Hoc idem igitur meâ sententiâ
 Christus egit, ut tanto foret dolor eius absque
 omni solatio trucidentior: etenim nullum
 habuit Vugo SS. festinus subleuitusque
 gaudium, quàm dum Christo Domino, Dei
 filio, suoque gloriatur, & matrem se esse
 Deiparam. Ut eo igitur tempore quo filius
 grauioribus demergitur poenarum fluctibus,
 nec ullam invenit apertam solatio ianuam:
 nec illa similiter inveniret; appositè titulum
 subiicit matris, mulierem tantummodo eam
 appellans: atque ut acerbius cor matris vul-
 neraret, ad confirmacionem eius quod hæc
 causa fuerit, cur matris nomen omiserit, hæc
 facit commutationem, assignans illi Iohannem
 in filium: *Eccè filius tuus*: ut omnino verifi-
 cetur tormentum esse secluso omni leuamine
 martyrij Sanctissimæ Virginis, non minus
 quam Christi: & sicut omnia flumina de
 mari securunt, atque in illud de quo revo-
 luuntur, omniaque illud recipit sic ut ex illis
 nihil ei superfluat: ita omnia tormenta, dolo-
 res, angustia flouit in Christum, omniaque
 patitur, sic ut nihil illi per hoc superfluat
 etenim *Cum malediceretur, non maledicebat*:
 Sed hoc ea conditione ut *Ierum fluant in cor*
 purissimæ Virginis, & hoc mare possit appel-
 lari tormentorum, sicut & corpus Christi:
Facta est velut mare conuersio tua: En hæc cor
 matris: & mare cruciatuum: quia:

f. 13. *Quamuis omnem spiravit eradi-
 ratem, quidquid inimici Christi corpus
 intulerunt, qui fecerit illum torquentem
 singularis attramen sui istius lantæ
 ille namque Virginis pelum transi-
 dit.*

Quando iam Christi corpus clavis confixa
 in sublime extulerunt, atque ei secum
 impetu in effusum purum decideret
 miserunt, ut in eo fixa consisteret, omni
 illi dolores plagasque renouaret. Tunc illi
 obscuratus est, ut tale quid spectaret: tenens
 ut impossibile haberet posse videri creaturam
 in cuius conspectu tanta patitur eius cruciatum
Eris vita tua pendens ante te. Vita, à qua vitam
 dependet esse, & omnium consecutio crea-
 turarum, in ligno pendebit, & eorum
 primò o Virgo purissima, quemodo igni
 fieri potest ut vitam creatura videret?
 Ea igitur de causa sol obscuratur, & velat
 sibi oppandit tenebrarum ne in creaturam
 tantam videat immanitatem. Quale ergo
 futurum est Virginis tristissime tormentum
 illum pati conspicientis? Quamvis eorum
 dolor opprelsit dum cerat Christum
 cruce morientem, nec habentem vbi capere
 suum spinis confossum lassumque rediret
 quiescat? Secundo filium contemplantur
 mortis dolore ac poena colluctantem: qui
Cum clamore valido ex larynx respicit
 Petre præ dolore suffragantur, terra vocat
 & concutitur, aperiantur sepulchra: atque
 ut dixit Dni. Dionys. *Tota mundi machina
 dissoluitur*. Vniuersa mundi moles tremore
 concussus dissoluitur et æro dolentibus
 nimo & ipsi mortales inimici præ terrore
 constabescunt, suaque rudentur pedes illi
 ac: rōssim moeroris argumentum: *Reuerentibus
 percussibant pectora sua*. Denique omnia
 lamentandi huius & hortentis spectantem
 supplicij tantis agitatis sunt interitus angustia
 ut sibi mortem immingere non subiret
 iudicarent: *Omnes qui aderunt ad stratum*

1. Pet. 1.
 21.
 Thren. 3.
 15.

illo exequi, quod in specie fortitatis, ut ratum, & maiorem causare posset admirationem, quale est à mortuo cadavere novam expetere vinctam! & inauditum crudelitatis & sicut tormentum! Imo & ipse Evangelista hortatur ut hoc tanquam tale notaremus, dum ait: *Ut viderem iam mortuum, unus militum lancea latus eius aperuit.* Si mortuum eum vidistis, velle que oculi sint illius testes obitos: *Viderunt eum iam mortuum:* ut quid cum lancea traufoditis, O diuam lanceam! Sed quia illa resecrata fuit materno e-r-di transfigendo: hæc ipsa tanto clarius eorum arguit inhumanitatem; unde & crudelis dicitur: *Murone dico lancea:* quia trilitimæ Virginis viscera lancinauit.

Et quam primum iclum excepit lanceæ: *Continuo exiit sanguis & aqua:* testatur Evangelista. Nonnulli dixerunt, hæc non fuisse veram aquam, sed pituitam vel flegma, vel pituitam quemdam humorem. Et huic dicunt attributum nomen aquæ, quia aqua in eo prædominatur. Attamen summus Pontifex Innocentius definiuit fuisse veram aquam; & semper quotiescumque ad hoc alludit, de quo modo sermo est, de vera loquitur aqua: *Tres sunt qui testimonium dant in terra: Spiritus, aqua, & sanguis.* Spiritus, quem ad Patrem lum misit, dum exspiraret, veridicum præbet testimonium, quod Christus Dominus noster veram habuerit animam rationalem. Sanguis testatur corpus Christi fuisse verè viuum, & animatum, ex quatuor humoribus compositum: etenim eorum primarius est sanguis. Et aqua coniuncta quod verè compositum fuerit & mixtum ex quatuor elementis. Et alio loco idem confirmat præfatus Euangelista: *Hic est qui venit, non in aqua solus, sed in aqua & sanguine.* Et hæc omnia ita fieri debent ut Deo: Primo: ut assereret vera Christi Saluatoris humanitas Secundo: ut pateficeret quod Christi virtus ad emundanda peccata non in solo consisteret sanguine, nec in sola aqua, sed in utroque sanguine & aqua. Quod Dn. Ambros. sublimes declarat intellectus: *Quare aqua? Quare sanguis? Aqua ut mundaret, sanguis ut redimeret.* Nostrarum mundities animarum facienda erat per aquam, & remissio culpæ per sanguinis effusionem: quando namque ex aperto Christi latere profudit sanguis & aqua, quid aliud inuit quam

Nam hoc specificat, quia verba non cessant, si igitur tantus in omnibus dolor, quæritus in corde Virginis?

Tertio: sumptis augmentum tristitia quædo conuolantes vidit satellites gladius armatos & scilicet ut Saluatori crura dissecerent: *Ut sua gererent crura.* Ut autem ad illum venient hoc executuri, mortuum inueniunt vnde consilium in horribiliorem illam mirantur aduenientem: *Ad Iesum auertit eum vultus, ut viderent eum iam mortuum, non fuerunt eius crura sed unus militum lancea latus eius aperuit.* Non illi fregerunt crura, sicut ceteris, quia mortuum inueniunt: *Sed unus militum.* &c. Ex utriusque percussione crura in se se contempunt, & vulnera plaga que corpori Christi amplius dilatata sunt, ac mollissimi matris eius renouati cruciatu, iam Virgo crucem propius accesserat: nam quando filius cruci figebatur, inquit Evangelista ipsa cum uotis erat à longe, id est parum remotus illis qui illum cruciungebant, prope tamen ut videre posset & audire, quid illi poterat indicare, ac ita prope accessit ut eam Christus alloqui poterit.

Vah immites ministri! Vah corda lapideæ: an ergo ita parum perulisse censeis corpus viuum, ut nec mortuo veltis ignoscere?

Quis tantus inimicitia furor, qui non temeratur, dum cernit sibi prostratum ad pedes inimicum? Quomodo ergo cetera, o barbari, non sedantur rabies dum iam Christum cernitis in cruce mortuum, sed vultis ut etiam mortuo vulnus insigatur adeo inhumanum?

O dira lancea: quam appositè de te canit Ecclesiæ: *Murone dico lancea.* Plaga crudelis & dira lancea. Sed quis forte eam vocauerit in piam; quia clauis corpus penetrant viuum, unde & suam prodiderunt immunitatem, sed lancea latus aperuit corpori defuncto vnde nec crudelis videretur nominanda; sed singulari mysterio, optimaque ratione hoc expentit ecclesiæ. Audi quid dicat: *Quo vulneratus apparuit vestra præsentia, eisque accessibilissima iudicia,* novum hoc inuenire crudelitatis, gressu: etenim supra id ad quod accedere solet nimium alicuius, ascendit ulterius rabies inimicorum aduersus Christi um, cui iam defuncto noua conati sunt insigere vulnera, quod ferissimam illorum arguit immunitatem: per hanc enim ostenderunt se velle in

IV.

Vera effluit aqua non picuita, Cap in quodam de celestibus: *Mysterium Ioh. 1. 8. V. Christi etia te flatur. 1. Ioh. 6. D. Ambros. Lib. 4. de sacra. Tom. 4.*

R r r 3

Lib de
habit mo
6, 16.
In expof-
ti Symbolo
16
33
VI
Oratio.
B. Virgi-
nis ad
milites

quas portam per quam ad Ecclefiam patet
ingredus, atque ad corpus Christi mysticum
effe baptifimum? Et hic vnus est aqua, tan-
guis alter: fic habeo ex Terentia &
Rufino. Omnem hunc accepimus thefaurum
in dolore illo quem Virgo Iugens nimis ex-
cendit: mueronis cuspide Christi filij: latus
aperiente concepit amariffimum.

Quando vidit adelle milites qui erant
confrangerent, quam humilis te in genua
profternit: colorum impetratrix coram eis &
tota lacrymis offufa cor iultanter deprecatur
Per Dominum illum, qui de celo nos iuue-
tur, vos obtestor illum ne amplius affligatis.
Ego mater illius fum, ego peperit, gemens &
afflicta filius meus vobis difplicuit, vos
offendit, vobis peperit nauicam, iam illum
occidit, suam vobis remisit clementer
mortem, quam ego libentiffime remitto:
quod si vobis nedum fit satisfactum, in me
velfos conuerfite glarios, vultum vultu me
fedare tabiem, illi pareite faltem nunc de-
functo, dum hęc interim mœfta petorat, adeli
vnus militibus, qui brachium extendit &
toto vibrans lanceam conamine in latus eius
impigit: quę pectus illi aperuit ad viscera
vsque penetrant & corinis intima fibrafque
transfodit. O manus crudeliffimæ! O re-
niffimam lanceam, quę viscera lancinasti!
O Mater benedicta te ferit hic ictus: iam
anima filij tui corpus reliquerat, cuius loco
tua fubintravit: hic fibi nidum conftitua-
rat, fola erat hoc in cubiculo, & vnus in illo
corpore magis, quam in proprio pectore.
Quocirca muerio crudelis hic est & impius,
vt diximus, latus aperit filij, & materna trans-
fodit viscera. O plagam lateris pretiofam!
Infligam effe dixeris magis amore hominũ,
quam diriffimæ cuspidis ferro. O porta cali-
fenella Paradifi, locus refugij, turris forti-
tudinis, iustorum fepultura peregrinorum,
fimplicium nidus columbarum, floridus
lectus fpuufe Salomonis. Deus te conuertet
vultus lateris digniffimum: vulnera etenim
iustorum corda: vultus quo vulnerantur
animæ electorum: eosa cuius nullus explicet
pulchritudinem: rubinus pectus non æftima-
bilis: ingreffus ad cor Dei: tellis amoris
eius irrefragabilis, & æternæ vitę pignus
tutiffimum. O fornax amoris ardentiffima;
domus pacis, thefaurus Ecclefie, & veua

atque vitę, faluentis in vitam æternam
fons vnus egrę vnus de Paradifo ad migra-
dam vniuerfam lacem terra. Ita muerio Pa-
dis aperitur. Erit fons patens domus dandi
vt omnes pari poffimus facilitate accedere,
eius aquas collecturi, atque illas hauriri,
quibus ardentiffimus concupifcentiarum
noftarum calor extinguitur. O fons do-
lorem cordi. S. Virg. ors, fed fruente, pau-
fiffim, & vultem fidelibus Ecclefie fons:
hi funt fructus dolorum Virginitatis
noftarum amatum quies & la-
mentum.

Non eigna inter Patres erit diffidens
in quo lateat Chrifto apertum fuerit vultus
a lactea? Verum est hoc ad Frangella non
declarat: fed hoc expiunt muerio
Sancti: in finitro videlicet latere: hoc erant
est latus cordis. Ita fentit D. Ambrosius
latere fuit vulneratus Chriftus, ex quo Eua for-
mata fuit: quia vnde culpa inde gratia
perfe. inam, gratia per Dominum noftro
Chriftum Gratia quę suam Chriftus egre-
Ecclefiam, de pñofiffimis eius emanat
vultibus, fed potiffimum ex vultu
te lateris: per hoc datum est infirmitas
culpe remedium, quam mulier in mundum
introduxit. Gratia igitur ex eodem prodit,
latere, de quo egressa est mulier: quoniam
ex illo ipfo ex quo prodit infirmitas prodit
& remedium. Egressa est (ita Rufin) in
latere mulier radix culpe: exinde egre-
diatur aqua & fanguis, radix gratiarum.
Exiit mulier, fons peccati & vitę
procedat vadem pñofissimæ ac vitę: Eua enim formata
fuit ex cofa lateris finitri vultu cor
amori fuit.
Vt autem femina foret de pñofitarum accita
conjugis fui, id circo ex mente D. Augustini
D. Thom & Rupertii, formata fuit ex vultu
conijuge. Ex his ratio colligitur cur plaga
lateris fuerit in finitro: quia plaga lateris
erat, ex qua patens nobis Chriftus
amorem suum testaretur. Et hanc obca-
latus illud quod apertum claris cor revelat
& hoc latus est finitrum. Et quantum fup-
hanc fententiam magis confirmat ratio hinc
fali Diu, Chryfoftom. & Diu Cyrilli: quia
vultus hoc, inquit in cūffum est ad
cerifficandum mortem. Vt si vultus ipfos falleret,
manus non falleret, vnde voluit cor lateris
transfigi: etenim cō fibraut actum vultu

morte poterat habere certitudinem: quod
 autem dicitur militem hunc fuisse cecum
 apocryphum est: Nec erat Longinus, quamvis
 hoc nomine compelleret Diu. Augustin.
 erat Longinus Centurio, qui dicebat: *Verè
 filius Dei erat iste.* Qui ut referunt Surtius &
 Lippoman. postmodum insignem Martyrii
 hauriam adeptus est. Et quamvis hæc ratio
 nobis ut possit persuadere vulnus fuisse in
 latere sinistro: magnum tamen est argumen-
 tum ex consuetudine antiquarum imaginum,
 quæ vulnus notant in latere dextero: ut
 cum illa percussio fuit ea, quæ Virgini
 animam transfudit, eo modo fieri debebat:
 quæ idus magis penetraret S. Christi corpus:
 unde corpus in ipso vulnus à latere dextero, &
 aperuit lancea vsque ad cor, quo percussura
 tanto fuit crudelior, maioremq; intulit
 sanctissima Virgini cruciatum.

14. Remouant B. Virgini dolores sacra
 Passio instrumenta, quando dum de
 cruce deponitur Ioseph & Nicodemus
 hæc illi consignant.

Post hæc: Tam paucis horis tæc peracta
 sunt in Passione mortisque Saluatoris, ut
 nulla illis conscribendis charta sufficiat: nec
 ipsi Angeli, licet omnes in linguas verteren-
 tur, illi multis possent annis explicare: sunt
 ea soli Deo cognita Tu scis in proprium meum
 & miseriam meam Cum sero esset. Cum iam
 militi & carnifices à cruciando illum
 allacerentur, quem iam toto corpore laxaue-
 rant, & mille partibus aperuerant: *Veni
 Ioseph ab Arimathea.* Ad solis occasum accesserunt
 Ioseph & Nicodemus: Ioseph vii fan-
 gunt illustis in seculari statu, ex ciuitate
 Arimathea vel Armata, vel iuxta
 Notum Hieronymum, Ramathaim ciuitate
 celebri ex Samuelis Propheta: Natinitate.
 Nobilis Decario: & officio conspicuus Sena-
 tor, vel Consiliarius, ut habet textus Græcus:
 Nepos interpretatur Diu. Hieronym. illud
 statim: *Non abiit in consilio imperatorum:* vitam
 tam alex Soppouen. constantem adit Pilat-
 um, coepitque petiri Saluatoris concessit illi
 libertatem, sed cum prius de morte eius scruisset
 intentionem: cui se Nicodemus comite-
 nationem, & adiutorem ut Christum de cruce

deponeret: iam enim omnem exuerat timo-
 rem. Iam gloria incipit sui: *Erit sepulchrum
 eius gloriosum:* danda namque erat illi sepul-
 chra gloria sublimis: quia se ad mortem vsque
 factus obediens humiliauerat: *Factus obediens
 vsque ad mortem.*
 sed amodo gloriosus admodum: idcirco
 priusquam tumulo traderetur, decreuit Deus,
 ut Pilatus iudicam instrueret de eius morte
 verificationem: ut enim à sepulchro sumeret
 gloria nominis eius initium: oportebat ve-
 rum vbius mors eius innotesceret manifestata:
 ab eodem enim eius & humiliatio tantum
 ad mortem vsque erat duratura, ipsam integra
 sequeretur exaltatio, & SS. nominis eius
 glorificatio: iam cruce gloria incipit ruti-
 lare, erecto hoste & stabulo regali cruce
 vexillo & statim data hunc nomina sellantur
 milites non pauci sub eo militaturi: *Leuabit
 signum in nationibus. & congregabit populos
 israel. & dispersos iuda colliget à quatuor plagis
 terra.* Quam primum erectum est cruce
 vexillum, sub illo dant nomina milites ex
 omnibus nationibus: etenim expulso timore
 ad fidei produnt animi: h. confensionem: *Trit
 radix Jesse, qui stat in signum populethæc. Ipsam
 gentes deprecabuntur.* Non ad vnum constra-
 gitur populum, ut verus testamentum solis
 seruatum iudeis, sed signum extollitur omni-
 bus mundi nationibus: *Erit sepulchrum eius
 gloriosum.* Cum extollitur in aëra, statim se
 produnt milites eius animosi, qui nullo
 timore trepidi, Pilatum accedunt audacter
 & corpus Christi sibi dari postulant sepelien-
 dum.
 Veniunt Ioseph & Nicodemus, ut vidit
 illos Virgo venientes, suspicata est quod nouo
 crudelitatis inuenio filium essent affecturi:
 quocirca nouis hæc cogitatio cruciatibus
 illam afflixi: ceterum illi propius acce-
 dentes, & lugubri adeo spectaculo inuoluiti,
 filium tor doloribus laucium, luxato corpore
 pendulum, matrem tristitia absorptam,
 mortis oppressam angustis, fortis sine licet
 admirabilis constantem, ut multo plura
 patitur, & crudeliora sentiat: talia videre
 obliuescent. Contemplor ego quod seruen-
 tes Virginem accesserint, illam in hæc verba
 allocuti, O benedicta inter mulieres, & plus
 benedicta quam omnes mulieres, sed &
 ceteris magis afflicta, potiusque contrita
 Deus.

Ios. 11.
 10.
 Etilip. 2.
 2.
 Ios. 11. 11.
 II.
 Christi
 corpus à
 Ioseph &
 Nicode-
 mo de-
 ponitur.

Deus sit tibi solatio, tantisque ferendis det
 ipse robor angustia. Adsumus hic duo tui
 serui, filij tui & Salvatoris nostri discipuli
 tuo solamini consecrati. Noverit Deus conatos
 nos fuisse tantam auertere feritatem quantam
 in illo nunc ex reuerunt, tantamque nequitiam
 amovere, quantam moliti sunt Principes
 Hierusalem; hanc nos morti consentum
 nullum dedimus aut suffragium: sed parum
 efficere potuimus ut tantum auerteremus ne-
 fas, cum pauci numero essemus: & quia
 videnti seruiste non potuimus, faciemus quod
 in nobis erit illi iam defuncto: hic prope
 diceret Ioseph, nouum possideo sepulchrum,
 valde exiguum tanto th. sauro, quod autem
 vicinum sit, consideratione dignum est quia
 pluris xstimantur que proxima sunt: & quia
 minori negotio cadaver in illud transferre
 poterimus, quasi in deposito. Quantas repen-
 dit illis B. Virgo gratias, que cunctas
 superauit gratitudine creaturas? Quas illis
 est apprecata benedictiones? dum modus
 absorpta doloribus & angustis oppressa
 mortalibus, tantum ita opportunè, & nece-
 ssitati suæ conueniens inuenit subleuamen-
 tum. Dominus sit merces vestra, O Domini, dixit
 illa, atque de manu illius tantæ pietatis &
 misericordie præmion accipiatis. Hoc vos
 oro supplex, ut brachia eius de cruce soluatis,
 meique corpus tradatis amplectendum
 ut in eius ego brachiis mortissima mori-
 riar.

Ascendunt viri piissimi scalis ad motus quo
 benedictum Christi corpus de cruce demit-
 tant, illas brachis admovent crucis, &
 suum ascendunt ut clauos dissoluant, &
 inter sanctissima Matris brachia illud reclin-
 ent: Domine, iniuriam fructus facit, qui
 illum tempore, colligit immaturo:
 verumtamen si quis faciat hoc oppor-
 tuno tempore, manifestum est, quod illi
 præter beneficium: cum illum ex arbore
 decerpendo, eius experitur dulcedinem
 qui eum degustat, eoque modo bonitas eius
 innotescat, ac suauitas & sapor quem con-
 tinet, à comedente percipiatur. Christus
 Dominus iam in cruce mortuus diuinus
 est fructus arboris illius felicissimæ. Quando
 primicerius Apostolus tuus D. Petrus affectu
 motus naturali tibi Domine voluit auferre
 cruce: Absit à te Domine, illum accerere

reprehendisti, si dem excipiens verba, qui-
 bus diabolus quando in deserto te con-
 temnatus, tibi conatus auferre te
 diuinitas is, à te hoc exposcens, ut cadens
 in terram illum adorares, nulla alia respicientia
 præsumptionis illius temerariæ declaratione
 illum expellens sic exhibuisti: *Vade uero mori
 Satana*, Et hæc verborum asperitate diabolus
 repulsi non leuem ostendens indignationem
 ex eo quod tibi studuerit illud auferre, quod
 ex tunc à Patre tuo æterno receperas. Hoc
 idem igitur D. Petrus demonstrasti, iudens
 exposticum verbis, quo illum à te rececit:
Vade post me Satana, scandalum ei mola. Et
 merito; etenim tunc velle Christo nocere
 eripere, nihil aliud erat quam eiusdem fructus
 iniuriam irrogare: non enim maturerat: &
 fructum ante maturitatem colligere est quasi
 illi quod habet ex natura, velle auferre
 quis eo potiar, Vultu Diuus Petrus ante
 tempus Christo crucem eripere, & quasi
 illi adimere quod ex iute naturali acceptum
 à Patre suo, qua per hoc hominum impede-
 batur Redemptio, iuxta decretum in Iosepho
 SS. Trinitatis Tribunali: quocirca tanto eum
 rigore & asperitate increpauit, quanto pro-
 diabolus, tanquam suæ diuinitatis vici-
 torem.

Nunc autem mortuus, & de cruce prolatus
 transierat & impleuerat, que comque sit pu-
 erant per Prophetas, declarando decretum
 illud diuinum, quod ibi conclusum erat, &
 dicere poterat: *Consummatum est*, iam cruce
 arboris maturus est fructus, ac prout
 libere viri illi omni sanctitate conspicui
 dant illum collecturi: quasi iuxta mare velum
 fructus huius & dulcedinem & bonitatem
 O crux sanctissima, *Flecte ramis arbor altæ*
 ad tantam etenim celsitudinem erexit
 Dominus, locoque statuerat adeo sublimem,
 diuinitis suis te brachiis sit complexus: aut
 quippe naturæ vires ad tantam posuissent
 uenire altitudinem, quante illa est ad quam
 te promouit: quo circa tuos inclina ramos
 ut homines queant ascendere diuinum com-
 fructum collecturi suauissimum: *Flecte ramos*
 metu reuerentiali arborem hanc dimittens
 & quando iam culmen eius ascendit
 omni quæ possunt reuerentia & cultu spi-
 rituali auctum coronam de capite illo ducere

Mat. 16
 23.

res principali Dei thesauro, quandoquidem
 dicit Apostolus: *Caput Christi Deus*. Deus
 caput est Christi, auferant ergo illi coronam,
 & quamvis summa eam veneratione cultu
 que illi ademerint, impossibile fuit omnes
 sic collere spinas, ut non plures sacrosancto
 illi capiti manserint infixæ: tradunt eam D.
 Iosannæ, quam cum ille eximia pronaque
 acceptisset reuerentiâ, eam B. Virgini consig-
 navit: quæ illam sacrosanctis complexa ma-
 nibus in genua procumbit eamque adorans
 ait: Adoro te corona sanctissima, omnibus
 Regum coronis illustrior. O spinæ, quam
 multo maiori voluptate cordi meo vos
 indigerem! Clavi illi portiguntur quos pecto-
 ri applicans admirandam edit exclamatio-
 nem, O clavi, qui manus cælorum opifices
 creabatis, qui palatii cœlestis ornata sustinetis
 quas loquidem omnes caelestes illas curias
 beatorum ornauerit. Dominus ille, qui mor-
 tuos à vobis pependit: O clavi, qui cor-
 mem penetrastis, quæ vos audacia terebrare
 præsumpistis vestris manus pedesque Cœ-
 lestis: O clavi, qui manus sustinuitis susten-
 tantes vniuersi: de quibus quasi pendet
 omnis cœlestis creaturatum & eam perpetua
 constructio. A vobis omne pependit diuinæ
 potestatis iustitæ & hoc æquale cunctis mundi
 cœlestibus, si namque hæc ipsi Deo tam graui
 fuerint, quandoquidem dum illis oneratur sic
 arguitur: *Factus sum mihi metipso grauius*
 cuncta vestræ est fortitudo, cum taurum
 percussit onus appendere. Conuenient esset
 ut vos utrum cuius traderem ex qua cunctis
 eam inobsequie tradidit: itaque rursus cruci in-
 figuratur, ubique manserunt.
 Quamvis Metaphrastes dicat, illos à D.
 Virgine fuisse sublato in domum: sed ut
 verum ubi cor, illos cruci mansisse infixos:
 etiam D. Ambrosius ex communi Ecclesiæ
 approbatione docet, quod inuenta cruce
 Domini inuenti fuerint & clavi illi infixi:
 neque quod singulis crucibus clavi adhuc
 viderentur: ut enim eius remanebat in-
 signum peractæ iustitiæ, omnia etiam eius
 remanebant instrumenta, vnde & titulus ei
 remansit appensus. Et ut refert doctissimus
 Cardinal. Baron. ex Thalmud moeris erat
 omnia mortis alicuius iungere simul instru-
 menta: quocirca clavi manserunt in cruce:
 nam illos extrahentes de manibus & tradentes

B. Virgini, postmodum cruci illos infixos erant.
 Cum autem Virgo purissima se clauorum
 his iugiter reliquis obaram, tota dolore
 oppellâ ad coronam conuertitur, & inesti-
 mabilis verbis amore tamen diuino flagranti-
 bus sic eam gemens alloquitur. O corona
 coronarum omnium, & diadematum cœli
 terrarum pretiosissima! O corona eius qui
 hominum corona est & Angelorum, & co-
 ronæ diuidiæ, imponiturque Regibus & Impe-
 ratoribus! O spinæ potentissimæ, quæ hæc-
 nus mortalium pedes non transcendistis, et
 nunc ad supremum & altissimum Dei caput
 ascendistis! O iusci de pelago enati, & modo
 sanguine ac mari misericordiarum Dei
 irrigati, vos omnem aquatum, maris insala-
 brem imbibistis amaritudinem, quatenus
 tempora, filij Dei perfodientes, cordis mei
 fibras penetraretis, minique totam aquatum
 amaritudinem dolorum eius penetraretis: O quanta
 mortalium ebibendam propinaretis: O quanta
 malignitas est iohannis in sanctis! Hoc dictum
 est de inimicis qui sanctam civitatem Hieru-
 salem templumque sanctum euerterunt: *Allego-
 ria de e-*
 & in summitatibus templi turribus, & angulis
 insiguita, Trophæa sua (si Euthymio credimus) be Hie-
 roclerunt in templi porticibus & artri:
 Quasi in sylua lignorum securibus exciderunt,
 Demoliebantur, & ardebant pretiosas
 illas valvas animo ita feroci & alacri ac si
 ligna in montibus detruncarent. Videbantur
 in templo Salomonis plures imagines &
 figuræ sanctorum, & multæ illarum erant in
 S. Tabernaculo, & in porticibus Cherubino-
 rum alis instructæ, formâ iuuenum pulcher-
 rima: sic enim nonnulli auctores temporibus
 illis coæui testantur. Pendebant & aliæ figuræ
 quæ dicebantur Tetaphin, quibus templum
 miro graioque modo ornabatur. Ad hæc
 venerunt urbem inimici, eamque taliter
 destruxerunt, ut nihil integrum remanserit,
 nec in ipsâ, nec in templo, illius ex illis quibus
 præ multitudine & varietate figurarum tem-
 plum illud splendebat augustinus & omnia
 demoliti sunt, confecerunt, & sacrilegè
 profanauerunt, ut a lacrymas luctumque
 mouerentur illi qui templum illud in sua
 venustate, splendore cultuque videbant orna-
 tissimum.

Pf. 73. 3.
 VII.
 Allego-
 ria de e-
 VIII.
 Apodre

O Christe Domine, templum omni sancti-
 tate

Hieron. Sapt. de la Naza Tom IV

phc ad
Christū.
2f.44.

Can. 5.
14.

22 tate sanctius, gratiori decorum pulchritudine,
 23 quam quis unquam in filiis hominum specta-
 24 bilem est admiratus! *Speciosas forma pro filijs*
 25 *hominum.* Quam vim, quam penetrantes, quam
 26 pulchri, & pleni veneratione oculi! O sacrum
 27 os ita saluti notiss congruum ut rinos effu-
 28 deret gratiarum: *Diffusa est gratia in labijs tuis:*
 29 *Presh quales manus Ternatiles plena hyacinthis*
 30 *Quis pedes non admittetur, ita compositos ad-*
 31 *gressus adeo ordinatos! Quam pulchri sunt*
 32 *gressus tui.* Corpus admittor diuino formatum
 33 artificio. Insultu in templum illud diuinum
 34 rabies furorque inimicorum: in eo omnem
 35 suam expleverunt atrocissimi crudelitatem
 36 & qualis modo nobis ostenditur? Oculi
 37 sanguine fluidi & obfuscati: facies illa diuina
 38 tot spuris, tot conspurcata colaphis, labia
 39 pallentia, os hians, & amaritudine pleum
 40 caput spinis terebriatum, manus perforata
 41 pedes harpaginibus clauisque confixi: *O quanta*
 42 *malignatus est inimicus in sanctis!* Si Domine
 43 cantus te inimici tormentis examinarunt,
 44 quam afflicti, quam triste fuit cor Matris
 45 tuæ piissimæ?
 46
 47 *f. 15. Recipit in sinum suum Virgo sanctis-*
 48 *sima corpus filij sui emortuum. Nouam*
 49 *notemus doloris eius circumstantiam.*

Deponitur Christus de Cruce.

3 Tandem corpus illud demittunt sanctis-
 4 simum: & cum iam illud à cruce dis-
 5 soluisent, instantes & dolenter deprecatur
 6 Virgo illa piissima nobilissimos illos &
 7 sanctissimos viros ut sibi illud consignent
 8 nec sibi mortuum auferant, & cum viuum
 9 sibi hostes abstulerint, & amplexus illi vale-
 10 dictionis dare viuenti non licuerit, saltem
 11 mortuo dare patiamur. O vniuersitissimum
 12 quid ageris? Tali negare Domine quod
 13 tot peti singultibus cordisque suspirijs,
 14 nimiam re doler crudelitatem, ferocisque
 15 vos arguit, postquam ab inimicis eius tot
 16 extremis oppressa fuit generibus inhumanitatis,
 17 quid hoc autem esset aliud quam præter
 18 afflictionem, & vestram adiungere illi
 19 feritatem. Nec par est ut in illam fitis
 20 filij sui inimicis inhumaniores, qui adeo
 21 manifestè suam aduersus illum prodiderunt
 22 impietatem: & cum ambos tanta moueat
 23 compassio, vestra non est hoc pietatis tam

iusta illi negare postulat. Sed corpus illud
 trahere tot vulneribus faucum, an heros
 est illum occideret? Cum ergo cum è cruce
 illum continet ut illum tangat, sanguine
 tot innumera fundunt vulnera, quæ
 manibus illius adhærebit quæ corpus illud
 sunt receptoræ, dolore confectæ pellex
 eius callissimum, Sed quomodo præparato
 sunt illæ rationes, obtinuit tamen in viuis
 illis illusterrimis erga Matrem pietas, ut
 iure postulantis sibi tradi filium quæ
 est matris, unde tradunt illum matris, & eius
 callissimo sinui committunt, quæ illam
 receptura & amplexura reledit, conseruata
 hæcenus stetit. Ut enim filio cruce
 non sunt, ut itans dolores pareret, quæ
 nec ipsa voluit non stare, ut illis matris
 compateretur, & doloris sui tellaretur
 eia.

O Angeli pacis comites adiungite
 afflictiones spiritus, quas exagitate debet
 conspectus ille creatoris vestri adeo immortu-
 sauciari, & defuncti, eiusque tristissima matris
 doloris consideratio, quæ tantis & uno
 delictis solatio ex filij mortui committit
 patitur cruciatus: & quæ tantam in anima
 sua perfecti afflictionem, ut mortem adfuit,
 dum ab ea videt sibi filium exipi cordis
 vitam optatissimam. Plorate cæli, super
 firmamenti stelle sublimioris, concipite
 iugemiteat mundi creatura, & plaudite
 Sacrosanctæ matris comitetur angelus
 Corpus igitur luxatum amplectitur, tot
 oscula, stringit pectore, huc etiam illi
 vires sufficiebant: vultum suum arguunt
 ac venerandum spinis implicat ex
 reddus capitiq; infans facie sacrosan-
 adhibet, & Matris vultus sanguine rubentem
 tinguntque filij, & quem denno filius effudit
 abstergit illa diuorum suorum laborum
 mappâ mundissimæ: etem callidissima
 illi oscula illum conabatur restringere, ut
 tumiq; eius emundare, & brachis detinere
 corpus stringens amantissimis in hoc
 prorumpit. O vita mortua! O lux oblitata
 o formositas deturpata! O lumen occultum
 meorum in noctis conuersum reuerbera! O
 anime mee passus Eclypsum! O rosa paradisi
 quid manus tuæ, fili mi, deliquerunt, ut
 apertas adeo luceam? Quid cor tuum peccat
 piissimum & amantissimum, quod cæcitate

mercede lanceæ perforetur? Quid in divinis
 oculis culpandum, quod illos mortis
 dolorem necessitate conclusos? O speculum
 manuum meæ crystallinum, quis te maculis
 conspexit? Heu quam illæ manuum quæ sic
 deturam tuam demoliti sunt figuram, tuamque
 potuerunt sordare pulchritudinem? Quænam
 illæ spinæ sunt quas et pretiosissimæ illius
 corosæ reliquias manus meæ in tuo offe-
 derunt? Heu summum mundi sacerdo-
 tem, quæ sunt hæc insignia, quæ lumina mea
 in hæc respiciant corpore? Quis ita cæli
 sedans speculum ac venustatem? Quis
 candidam faciem gratiarum sordibus in-
 quavit? Hinc sunt illi oculi, qui sua pul-
 chritudine & splendore soli tenebras offun-
 debant? Hæc sunt illæ manuum quæ mortuos
 de foveis suscitabant quos tangebant? Hoc
 est illud os ex quo flumina scaturiebant
 gratiarum quæ de glorioso cæli paradiso
 cæcis profudebant vberibus? Tantumne manus
 hominum aduersus Deum potuerunt? Quæ
 causa, fili mi, ob quam talis tibi mors insi-
 gneret? An hæc sunt tibi bonis operibus debite
 gratiarum actiones? Hæcne tantæ par-
 tituræ præmium? Hæcne tantæ merces
 digna doctoris? Huc usque mundi peruenit
 iniquitas? Huc usque demonis obdurata
 peruersitas? Huc usque bonitas dei que
 demeritas? An adeo peccatum deus excusat?
 Tantumne respicebatur ad hominis virtutem
 colore satisfactionem? Tantumne facit Deus
 hominum salutem? Fili mi, mihi non loqueris
 quod obantecis? O cretelligis lingua, quæ tam
 melos, verbis tuis somissi, tot loquelam
 tuamque tribuisti: quis tantum tibi silentium
 impoſuit, et nec matri respondeas? O Pater
 æterni! O Amator hominum! illis misericors,
 suo æterni tuo fueris? Cordis mei tempe-
 ritas finalique nostri, quanti sint Tibi
 persequendum est quot vulnera plagasque quot
 corporis hoc receperit, & tot vita mea mortes
 vulnera. His non obstantibus ego crea-
 turarum omnium afflictilima pro hoc meo
 amicitia gratias tibi rependo infinitas: mihi
 sufficit te hoc ita voluisse, et capiam inde
 dolori meo letamentum. De manutua missum
 eorum gladium meis insignam præcordiis, &
 quo laboribus donisque æquales tibi solnam
 gratia.

Denique caput inuictis spinis ulceratum.
 Terra erat hæc nata mi, quæ ipsa produceret
 An terra hæc maledicta est, et hunc profecit
 fructum? Sed et video, exorta non sunt sed
 adulterina & supposita: traditus enim tu
 manibus hominum, quorum manus cum
 non nisi spinis sine armata, certum erat,
 illas tibi ab eis insidendas, Oculos atente
 considerat: qualia erant hæc lumina, et sic
 obscurarentur? Heu manus potentissimæ!
 Hæcne vobis rependunt præmium pro
 beneficiis quibus illos abunde cumulasti? An
 ergo, dilecte votorum meorum manus aperte
 non erant, quas numquam occlusisti, omni-
 bus benefactoris? *Aperit tu manus tuam &
 implet vana animal benedictioni: Ve ita
 prægrauari debuerint, quatenus vberiori cu-
 mulo depluerant super homines tuarum di-
 uinarum fluenta benedictionum? O paradisi
 fenestra, cum ita cor tuum omnibus volueris
 pate facere! Heu me matrem afflictam quod
 talem te videam! Quo ibo? Ad quem moesta
 confugiam? Tunc ille ad quem omnes re-
 currunt, si mihi defueris auxiliator ad quem
 iuuanda conuolabo?*
 Quia verò: *Vbi fuerit corpus, illuc congregabuntur & aliqui: hic ubi corpus est Christi Sancti muni, conuolant SS. aquile D.*
 Ioannes ad pectus Magdalena ad pedes. Qui
 planctus? Qui luctus? Quales exclamaciones?
 Tempus adfuit in quo Ioseph mortem vidit
 patris sui charissimi Iacob, & perfecturus
 mandatum ab eo sibi traditum, et cadaver
 suum dederet in terram Chanaan sepeliendum
 profectus est cum Iſo, associatus insigni
 Principum Ægypti pompa tandemque ad
 locum peruenit designatum: *Ad aream Atad,
 quæ sita est trans Iordanem.* Hic obitus eius
 tristes celebrant exequias inſtaque perſoluit,
 totum sepeliendum threnis, luctu, æternique
 consecras amarissimo: *si celebrantes exequias
 planctu magno atque vehementer implerunt
 septem dies.* Quem luctum et regionis illius
 incolæ Chanaanæ perceperunt: adeo vehem-
 entem, locum inde nominarunt, et posthac
 diceretur *Planctus Ægypti:* Potiori multo
 ratione vocari potest ille locus: *Locus
 luctum & planctus,* vbi tanto marore,
 totque effusis lacrymis celebrant exequias
 mortis Christi lectuolissimæ coram Matre

Ps. 144. 16

37. III.

Alij quoque accedunt & descent.

Gen. 50. 10.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

„ defuncti triffiffima b' n'x illz Sanctz aquila
 „ Diu. Ioann. & Magdalena: quz eo conue-
 „ nerant animo, vt iuffa defuncto tot meritoris
 „ ind eius, fingulque perfoluerent: *Planctus*
 „ *Ægypti.* Pedes tibi funit Saluatoris pedibus
 „ alitua Magdalena, fontelque emittens
 „ lacrymarum fic illos alloquitur. O columna
 „ fuffentaculi mei firmiffima, & refugium
 „ peccatoribus opatiffimum: quandoquidem
 „ ego prima omnium hoc in dignis illis pedi-
 „ bus faulfo omnine repererim, nec non integra
 „ feclerum meorum culpauique indulgentia.
 „ Quando Domine, fugilli a peccatoribus ne
 „ benignus illis ignofceres, ve necelle fuerit te
 „ funibus elaulique continere? O diuina
 „ foramina ad quz licet aubis confugere
 „ dum milium fugiunt infernales, demonem
 „ int' pretor: vt non habeant quod timeant
 „ ne in manus eius concidant laceranda, cum
 „ in illis has queant effugere.
 „ Accodit Diu. Ioann. & os fuum lateri
 „ apponit atque in illo immenfam detegens
 „ Sacramentorum copiam exclamat. O pectus
 „ diuinum, & facrum abditorum Dei depofi-
 „ tarium, quod ea fic nobis aperuiffi. O regium
 „ cubiculum thefaurorum æternorum, quod
 „ telerari voluiffi, quatenus illud ingreffu diu-
 „ tis in æternum ditaretur immenffis Sanctz
 „ Matrz manus contrectant perforatas, &
 „ fupremã coleutes hypedulia manus inuocãt
 „ multorum magnorumque mirabilium ope-
 „ ratrices. Porro cælorum Regina recurrit ad
 „ os illud diuinum, atque vt mater eius triffis
 „ renouat lacrum threnos. Heu os mille
 „ repletum gratiis quif te ad tantam compulfit
 „ glaciem? & ad oculos afcendens, nec feit,
 „ nec potefit fe ab illis diuellere, fed nec a
 „ ceteris diuinæ eius faciei partibus: & ficur
 „ quz vadit & redit fæpius ad illos, vt locum
 „ præbeat, quatenus & aly euifdem pax turbæ
 „ accedant, qui illi affiffebant, ad eos conuerfa
 „ fic ait: Heu oculi piffimi qui tantã gratiarum
 „ affluentia, ac mifericordia miferis intueba-
 „ mini, quis vos hac fera morte confregit?
 „ Pectus diuinum peccatoribus adeo tenentum
 „ ac benignum, quis te lanceã perfodit? O
 „ feneftra & porta arce Noë, per quam huma-
 „ num genus à diluuiio faluabitur! O dilatarz
 „ manus, vt mundo beneficia conferatis, clauis
 „ terebratz: nam & eo ique voluiffi Domine

hominibus fieri profusè liberalis! His finiffis
 exclamacionibus omnes exæquis celebrant
 mortis Saluatoris, poftquam eius corpus de
 etuei depoluerant.

§. 16. Sepeliuit Virgo filij fui corpus delicti
 vulnerata, quod pia illa hominum
 ba aromatisbus vngit pretiofi in fignum
 Summa venerationis.

Cvm fero effes fallum: quia eras færuiffi
 quod est ante Sabbathum. Cum iam non
 incumberet, quia potuerunt humiliare &
 infantia rogauerunt Sanctiffimam Virginem,
 modum poneret triffitiz vt benedictum illi
 fu corpus feptulurz traderet. Ad folis
 occafum incipiebat Sabbathum, & feftum
 Iuliorum, quando illicitum erat ope ab
 intendere ferulibus: vnde tanoptere peccat
 illi Chrifti Domini veneratores opoz peccat
 uterunt, vt ante folis occubitum Chrifti corpus
 in feptulchro recondideret & illo feptulchro
 officio diei finis imponeretur. Vnde pe
 credendum est quod Chrifti corpus deponere
 de cruce inceperunt vnã hora ante velpere
 ita vt Chrifti cadauer quibus horis mortuus
 in cruce pependit. Et ficur notauit Cardinalis
 Baron. ex Iofepho: ad celebratiffimam Sabbathi
 ftatum poft horam nonam fignum datur
 magna folemnitate monachorum, quatenus
 omnes fe ad feiti præpararent folemnitate
 ad folis occafum inchoantis: multum fuf
 timuerunt viri illi fanctiffimi, ne fignum
 illud ederet, quo à Chrifti feptulchro
 inuifi reuocarentur: vnde ita feftinatio hoc
 executi funt, atque eo fine à B. Virgine corpus
 Chrifti poftulatum feptulchro inferentem.
 Totã illud deferunt reuerentia, membra
 omnibus luxatum vt erat, & fufione manibus
 inuoluerunt. Hinc confuetudo inuifibilis
 inualuit Ecclz vt notat V. Beda, quod
 Sacrofanctum altaris factifficium færuiffi
 vtatur mappis. nec tinctis lintes fed mappis
 & albis. Ita probat hoc D. Thom. & ali-
 gnes adfert congruentias ad præclara myffica
 ria quz in his poftumus confiderare. Sacrum
 igitur illud corpus amplectuntur viri illi
 piffimi & progredi inceptum quafi peccat
 honaliter, pone fequitur & finis conuiffi

multiflora Mater Maria ceteris associata
 mulieribus. Quae Virginis suspiria de cordis
 sui oris visceribus aëra penetrabant. Quae
 lacrymarum qui singulus, quis luctus feminæ
 illa conturbatur Maria suspiria? Quibus
 multæ signis animæ suæ Dni. Iohannes
 testabatur angustias? Satis est illa contem-
 plari quæ veritas exprimeret.
 Omnes hanc aëtam processionem, &
 finis illud mæsti comitemur: etenim vult
 quique locum invenit sibi necessarium
 superbi caput invenient spinis coronatum,
 atque ex tali humilitatione sum poterunt
 educte augmentum. Avari manus videntur
 laceras, quibus ad suatum impellentur exten-
 sionem in pauperum, afflictorumque benefi-
 cium. Malefici & detractores linguam repe-
 rient felle & aceto potatam, quæ amaritudine,
 quam innotuit ab eo in ipsa toleratam in-
 suatum detractorem penam, ipsos compel-
 lat suis tandem abstinere, modumque satiare
 detractorem. Carnis dediti voluptatibus
 piagas conspicient in carne patulas: quatenus
 illa mente pendentes quam carò Deo
 steterit carnis eorum non ferenda luxuria
 toto contentur studio frænum illi injicere,
 ne novum Deum doloribus pernitique impudici
 dederent. Invidiam hinc cor impiciant
 aperium, & lancea perforatum. Qui gressus
 meditantur inordinatos ad terra tendentes,
 pedes habebunt harpaginibus: vnicuique
 convulsos; deinde comedunt invenient omni-
 geum quibilibet suis curandis vitis in hac
 applicatione, qui dicit se fatenti debent in-
 quiescentes.
 Accedunt ad monumentum, sacrum vngunt
 corpus tot aromatis odoribus & vngu-
 entis, quos de tanta possumus præsumere
 pietate, quantum in sanctis huic mulieribus ac-
 tua pietate inspicimus. Corpus sic mundum
 sepulture tradunt, iudiciorum more videlicet
 sudario capiti obvoluto & ligato vndequeque
 corpore hinc tam inibus ac fasciis quibus
 illud constringebant eum aromatum vinctio-
 nibus. Porro quis finis illis esse potuit dum
 hoc Christi corpus inungunt? D. Chryso-
 stome imperfectam eorum in hac corporis vinctio-
 ne hanc reprehendit: amorem quidem erga
 Christum in illis ferventem commendat, sed
 fidem arguit imperfectam: etenim illud
 vultur, ut à corruptione sepulchri præ-

servaretur, & hanc in illis carpit præcautio-
 nem: præsumebant enim quod in illo quietes
 remaneret, vnde modicam in illis indicat de
 Resurrectione fidem quam prædicaverat, &
 figuram die tertia prædixerat. Quamvis &
 hoc suam pariat difficultatem, dum con-
 sideramus hanc vinctioem superficiem tantum
 corporis fuisse impensam, Et si per hanc
 vinctioem intendissent consilium corporis in
 agritati, & omnem amovere corruptionem,
 illud ab interiori parte vngere debuissent,
 aperire illud, & balsamo intingere; sed sicut
 illud non fecerunt, præsumendum non est,
 quod corruptionem præcauere voluerint:
 vnde ex hoc in illis fides non arguitur
 imperfecta. Hoc certo constat vinctioem
 hanc aromatum in corpore Christi adhibi-
 tam fuisse ex summa veneratione & reueren-
 tia, quam illi deferebant: crebro etenim
 nonnullos, quos venerabantur ut pios, &
 reuerabantur ut præclaros, hoc pietatis actu
 prosequerantur, nec semper id ea fiebat
 intentione ut corpora à sepulchri corruptione
 servarentur illa: sicut etiam eandem ob-
 causam cadavera laudant defunctorum, quos
 summo in honore habuerant, particulariter
 autem quia constabat quod corpus odoribus
 non redderetur incorruptibile: propterea ut
 certus mihi persuadeo quod Christi corpus
 his vinctioem aromatis, quo venerationis
 cultusque actum protellarentur.

IV.
 B. Virgo
 sibi va-
 ledicit.
 Iam delibato vngentis Christi corpore
 sepulchrum aperitur ut ei imponatur: sed illud
 ante Virgo voluit inuiri: accedit ergo
 caputque suum in illud inclinat, vnde noui
 prouocantur erga filium: suum amoris
 affectus, dolor renouatur ex consideratione
 quod ibidem illum debeat dimittere sepe-
 licendum quamvis ex secura de filij Resur-
 rectione fiducia ad paucos tantummodo dies
 & ob illos quibus in sepulchro detinendum
 est, sic illud alloquitur. O sepulchrum
 Sanctissimum, in meum succedens locum,
 meique vicarium: ego illum in gremio meo
 venientem in mundum recepi, tu verò cum
 de illo egredieris: o mei thesauri tabernacu-
 lum, & æternarum arca diuitiarum! Suscipe
 in te cor meum: et enim hic tecum mea rema-
 nebit anima. Corpus ergo suscipiunt & in
 monumento recondunt. O Ioseph sanctissime
 ducede in cisternam verè rem: motis: quia
 vique

vsque modo sepulchra fuerant ceteræ, vel
cæceres mortis: sed nunc postquam Christus
eorum unum ingressus est, aliud non sunt
quam loca refectij, et ex illi homines ad
vitam transigent immortalem O Iona
vaticide, matris demerere profundissimo,
passionis mortisque abyssi: hæc illa est balne-
na quæ te expectas quem venire suo recipiat
quo diuina te compellat bonique fecat.

§. 17. Christus Dominus sepulchro tumula-
tur alieno: eius etenim non fuit, sed
nostra mori, cuius domus est sepul-
chrum.

40
D. Avo.
Ser. 133.
de tem.
Tom. 10.

I.

Ecce dum antequam illum Virgo condas
sepulchro, par est vt aliquas expendamus
huius circumstantias: altissima quippe
continet mysteria. Perpendit & commendauit
plurimum D. August. affectum omnino
singularem, quo Ioseph vir illustissimus
Christi corpus sepulture tradidit, illudque
confert sepulchrum sepulchro purissimæ
Virgini quo Christum in conceptione succe-
pit dum illi castissimum præparat vitæ, vt
in eo mysterium illud celebretur, pluresque
notat in eo circumstantias: Virginem autem
Iosepho comparans, sic ait: Sequidem illa
vtero Dominum, hic corde concepit: illa Salua-
tori membrorum suorum secretum præstitit, hic
secretum sui cordis non negauit: illa Dominum
pannis involuit, cum unctus est, hic linetis eum
rascisse. Deinde aliâ declarat Doctor hic
circumstantias sepulchri, quo Ioseph Christum
recondidit: Pospuit illum in monumento suo nouo
Quia Ioseph non tam in certa sepultura posuit
Christum, quàm in eminenti sui cordis, quod
sepulchrum Christus exquirebat, quando dixit:
hæc quotiescumque feceritis, in mei memoriam
facietis, quâ memoria sepulchrum sui, quod
expofcit. Aliam rationem profert D. Hieron.
diceudo: nouum fuisse Christi sepulchrum,
sicque à Deo hoc constitutum: quantenus
eius Resurrectio minorem Iudeis dubitandi
de veritate præberet occasionem, eorumque
anteverteret animi peruersitatem, si forte
alteri vellent Resurrectionis adscribere digni-
tatem, fingentes aliquem qui ante iacuerat in
eodem sepulchro resurrexisset & non Chri-
stum. Vt igitur nemo tale quid opinaretur,

II.

Alienum fuit.

nec vllum effet eius rei vestigium, nouum sit
monumentum: In quo nondum quisquam possum
fuerit: vt per hoc præueniatur hæc Iudeorum
iniquitas, & firma maneat de Christi Resur-
rectione veritas: Ne alius surrexisset videtur.
Deinde sit exitum vi bipennis de petra: si
namque de pluribus extructum foret lapidi-
bus, obijcere potuissent Iudei, (sic D. Hier-
onym.) nullo negotio potuisse lapidem ali-
quem tolli & inde a discipulis auferri, pa-
lissus lapidis appetuimus: igitur ostet ex lapide
vno & de petra excinditur, ne Iudeis anti-
pacat calumniandi Christi resurrectionem:
Exciso etiam de petra ait S. Doctor nam si ex
multis lapidibus edificatum fuisset fundamentum
tumuli: iussisset ablatum fore diceretur.

Proceditur D. August. inhaerere cir-
cumstantijs præsertim quod sepulchrum fa-
cit alienum & non proprium in quo Chri-
stus tumulatus iacuit: Primò quo Saluator
altissima innotesceret paupertas, quam vniuersi
professus erat: quandoquidem nec in morte
proprium habuerit sepulchrum sed aliando
sibi comparatum. Secundò, quo conset om-
nibus mortem hanc non esse ipsam sed so-
stram. Profert eius verba. Idem enim te aliam
sepultura ponitur: quia pro aliorum mortificatione
salute: mors enim ipsa non illi illata est, sed alia
delata. Vt quia ergo ei propria sepultura, qui in
mortem propriam non habebat. Nequid illi memo-
ria in terra, cuius fides manebat in caeli? Nihil
mors debetur, vnde vt propria nobis domus
alligatur, quæ est in sepulchro. Notat D.
Thom. primam veram, quam aliquis in
mundo sibi coemisse, fuisse sepulchro delatam:
fuit autem illa quam sibi Abraham coemisse
vt ea sibi propria esset: quia mors nobis erat
propria. Porro Christus afferret nollet propria
non habet monumentum, sed mutuum: non
cum mors erat illi sed nobis propria. Resur-
sum aliam habeo ex D. August. rationem et
temporis breuitate quo in sepulchro Christus
erat mansurus: & domus ad tantillum tem-
poris non requirebatur propria, sed sufficiebat
conduca: Vt quid illi sepultura, qui vtriusque
temporis spatium, non tam in sepulchro mortuus
iacuit, quàm vltus in lecto conuulsiuit: Vnde
temporis breuitate declarari potius immo-
quam mortem. Sepulchrum autem mortis
habituatum. Nec silentio regenda vltima
ciuidem D. Augustin. ratio, dicens: Nequid

X

19. *non ergo non erat mortis habitaculum Christo,*
 20. *non vita est: nec opus habet semper vitam habi-*
 21. *taculo deservitorem. Rite hanc vitam in nostro*
 22. *sepulchro condimus, ut vivamus (cum ipsa vita*
 23. *in morte nossemus, ut cum ipso à mortuis*
 24. *resurreamus. Moritur ut moriem accipiat,*
 25. *ut hinc vitam infundat: unde*
 26. *rationi consonum est ut domum ingre-*
 27. *diant mortis, id est nostrum monimen-*
 28. *tum.*
 29. *Affectu & pietate fervens Magdalena Chri-*
 30. *stum querit in tumulo, illique occurrens*
 31. *non tamen cum agnoscent percunctatur de*
 32. *Magistro suo, rogatque ut indicet vbinam*
 33. *est, & quod si tanquam horri illius cultor*
 34. *in quo sepultus iacebat (ipsum enim esse*
 35. *revertatur hostitiam) abtulisset, eum,*
 36. *contingit restitueret: his verbis inhaeret D.*
 37. *Augustinus, & ait: Quem illa non cognoscens in*
 38. *torrens Domino si tu, sustulisti eum? Christo*
 39. *obviam su relugenti, nec eum agnosci, &*
 40. *ipsum interrogat: utrum illum ipse sustulerit:*
 41. *sancta & simplex femina Christum requirit à*
 42. *Christo, ac devotione mentis prophetas, & nescit*
 43. *aut tuum Dominum de semetipso si tu sustulisti? &*
 44. *Quibus verbis mysterium exponit insigne:*
 45. *quocirca subingit: Rite interrogat: ipse enim*
 46. *suus corpus suum, qui illud pretulit de sepulchro*
 47. *ipse tuus corpus: quoniam illud tacens, & dormiens*
 48. *in aptione collegit. Ipse tulit corpus suum*
 49. *quoniam illud divinitatis virtute gestans porta-*
 50. *vit ad caelos, atque ideo sapienter interrogat, si*
 51. *tu sustulisti, dico ubi posuisti? &c. Hoc est si*
 52. *tu auferens de sepulchro ad paradysum transis-*
 53. *ti, sustulisti enim illum, dico: ubi? hodie me-*
 54. *cum est in paradiso. Hæc omnes circumstantiæ*
 55. *declarat rationem cur Christi corpus*
 56. *convenienter recederetur in sepulchro*
 57. *alieno: mutato & non sibi proprio: si*
 58. *namque hæc omnes ipsum declarant vivum.*
 59. *imo & ipsam vitam, non suberat ratio, ob*
 60. *quam propriam habet domum, mortisque*
 61. *habaculum. Audiamus D. Petri hæc vlti-*
 62. *ma rationem vigentem, quando nobis mortis*
 63. *Salarotis exponit ratione: Christus semel pro*
 64. *peccatis nostris mortuus est. Non pro suis sed*
 65. *pro nostris mortuus est Christus: unde magis*
 66. *nostra mors est quam ipsius. Qui igitur ni-*
 67. *hil habet cum morte, commune, domum*
 68. *non inhabitat illi propriam, propriam nempe*
 69. *monumentum, sed condatur in alieno.*

Hic igitur sacrum reponunt corpus, & gradi-
 prauque contegunt lapide, & hic cum illo
 pariter matris remanet anima. Perpetua quam
 luctuose tunc luna illa pulcherrima passa sit
 Eclypsim, cum terra inter ipsam solem que sta-
 tuatur, Nocte irruente cogebat necessitas
 tota hæc inde migrare societatem: Matrem
 deprecantur sanctissimi viri, ut in bonam
 accipiat partem, & permittat ut omnes pariter
 cum illa discedant, corpore iam filij sui cha-
 rissimi, & sponsi desideratissimi sepulto rece-
 dant & abeant omnes relicto in monumento
 Matris inextinguibile spiritu; ingressa igitur
 domum novam & desolatam viduam, mortor eius
 exent iterum vires, novique pectus illud
 afflictum torquet angustijs, sancta quoque inter-
 rogat mulieres sibi comites: quod filius mihi
 charissimus emanuit? quomodo se habet dul-
 cissimus & tenerimus mihi sponsus, filius,
 frater, mihi que socius individuus? Qualis
 modo est tuus o Ioannes Magister? vbinam
 tuum est o Magdalena solarium? Et tuus o
 Martha hospes coniviva? Et vester o Maria,
 dilectissimus: sicne potest heu filium, quod
 te mihi sic abstulerint? Hæc vivebas liber,
 mihi que loquebaris: hodie captus, mortuus
 & sepultus? Hæc quanta in tua captura, tor-
 mentis, & morte festinatio! Hæc & similia
 Virgo proferebat, doloris sui, poenarum &
 tormentorum argumenta, quæ martyrij sui
 magnitudinem testantur & equivoquam. O
 Angeli, o homines, o mundus, o voluerum,
 adelle cæli Reginam consolamini merentem:
 etenim tribulationes produit amicos & tate
 sunt quas Virgo patitur, ut martyrium eius
 post Christi passionem, extollat eminentis-
 simum. Et si in gratiam filij quid facere mens
 sit, comitare Matrem, quamvis enim eam
 videas tora afflictam cruciatibus, tanta oppres-
 sam desolatione & morte consumptam;
 martyrij tamen eius excellens quod perulit,
 maiores illi gloriæ gradus accumulavit: quam
 si nostra devotione, & dolorum eius commu-
 neatione comitari fuerimus, sua nobis meri-
 torum augmenta communicabit in hac vita,
 atque in altera gloriæ cumulos æternæ: Ad
 quam nos perducat Dominus noster Iesus
 Christus Amen.

41. V.
 42. B. Virgi-
 nis luctus
 renoua-
 tur.

